

05
р.13

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

№ 9 ВЕРАСЕНЬ 1949 г.

ЖАНЧЫНЫ, АВАЛОДВАЙЦЕ ПАЛІТЫЧНЫМІ ВЕДАМІ!

АША БРАІНА ўпэўнена рухаецца ўперад. У гэтай велізарнай рабоце па пабудове камуністычнага грамадства магутнай зброяй з'яўляецца марксісцка-ленінскае вучэнне. Толькі кіруючыся вялікімі ідэямі марксісцка-ленінскай тэорыі, партыя большэвікоў забяспечыла сусветна-гістарычны перамогі савецкага народа.

«Сіла марксісцка-ленінскай тэорыі заключаецца ў тым,—гаворыцца ў «Кароткім курсе гісторыі ВКП(б)», што яна дае партыі магчымасць арыентавацца ў абстаноўцы, зразумець унутраную сувязь акружаючых падзей, прадбачыць ход падзей і распазнаць не толькі тое, як і куды развіваюцца падзеі ў сучасным, але і тое, як і куды яны павінны развівацца ў будучым».

Наша партыя вядзе актыўную работу па камуністычнаму выхаванню шырокіх працоўных мас, па барацьбе з перажыткамі капіталізма ў свядомасці людзей. Гэтая велізарная работа большэвіцкай партыі дае з кожным днём усё большыя і большыя вынікі. Расце свядомасць працоўных мас — актыўных будаўнікоў камуністычнага грамадства. Усё цясней згуртоўваюцца яны вакол партыі большэвікоў і любімага правадыра таварыша Сталіна.

Камуністычная партыя і яе вялікія правадыры В. І. Ленін і І. В. Сталін заўсёды надавалі вялікае значэнне палітычнай асвете працоўных і, у прыватнасці, жанчын. Яшчэ 26 год таму назад, у 1923 годзе, у артыкуле «Да пятай гадавіны першага з'езда работніц і сялянак» таварыш Сталін пісаў: «...справа палітычнай асветы работніц і сялянак з'яўляецца цяпер, калі рабочыя і сяляне ўзяліся за будаўніцтва новага жыцця, — першаступеннай справай...».

За гады савецкай улады мільёны працоўных жанчын сталі актыўнымі будаўнікамі новага жыцця. Жанчыны з'яўляюцца вялікай сілай у прамысловасці і сельскай гаспадарцы, навуцы і культуры. Жанчыны прымаюць актыўны ўдзел у кіраванні дзяржавай, і таму палітычная асвета жанчын мае асаблівае значэнне.

Новы навучальны год у сістэме партыйнай асветы пачнецца 1 кастрычніка ў гарадах і 15 кастрычніка ў сельскіх мясцовасцях. Усе партыйныя арганізацыі актыўна рыхтуюцца да пачатку вучобы. У сістэме партыйнай асветы вучацца ў нас не толькі камуністы, але і беспартыйныя большэвікі, у тым ліку жаночыя актыў. Набыццё палітычных ведаў дапамагае ім у штодзённым жыцці і рабоце.

У мінулым годзе сялянка-дэлегатка Лук'янавіцкага сельсавета Мядзельскага раёна Маладзечанскай вобласці Купрэвіч Ганна пасяхова вучылася ў палітшколе. Атрыманыя там веды намнога павысілі яе свядомасць. Тав. Купрэвіч была адной з першых жанчын—арганізатараў калгаса. Усёй душой аддалася яна будаўніцтву новага жыцця. Тав. Купрэвіч нядаўна уступіла ў рады камуністычнай партыі.

У гэтым нумары часопіса змешчаны матэрыял аб рабоце камуністкі сяла Лінаўка Докшыцкага раёна тав. Крупскай. Яна не толькі сама авалодвае палітычнымі ведамі, але нясе

слова большэвіцкай праўды ў масы калгаснікаў і калгасніц. Гэтыя прыклады не адзінаковыя. Усё больш і больш жанчын нашай рэспублікі праяўляюць цікавасць да расшырэння сваіх палітычных ведаў, усё больш і больш далучаюцца яны да актыўнай работы.

Шматгранныя формы палітычнай асветы: вучоба ў палітшколе, у гуртках па вывучэнню біяграфій В. І. Леніна і І. В. Сталіна, па вывучэнню Кароткага курса гісторыі ВКП(б), самастойная работа над творамі Леніна і Сталіна.

У мінулым годзе многія жанчыны ў заходніх абласцях рэспублікі вучыліся ў школах і гуртках па ліквідацыі непісьменнасці і малапісьменнасці. Яны навучыліся чытаць, пісаць; вельмі важна, каб гэтыя людзі не кінулі вучобу, каб яны вучыліся далей, чыталі газеты, часопісы, наведвалі лекцыі, даклады, гутаркі агітатараў.

Пры пярвічных партыйных арганізацыях будуць працаваць палітшколы. У іх слухачы даведваюцца аб тым, як жылі і змагаліся за сваё вызваленне рабочыя і сяляне ў царскай Расіі, як пабудавалі і адстаялі ад ворагаў сацыялістычнае грамадства. У палітшколах слухачам стане ясна вялікае значэнне пасляваеннай сталінскай пяцігодкі, роля ўсесаюзнай камуністычнай партыі як кіруючай і накіроўваючай сілы савецкага грамадства, веліч пабудовы камунізма. Заняткі ў палітшколах прынясуць жаночаму актыву вялікую карысць.

Велізарную цікавасць праяўляе савецкі народ да вывучэння біяграфій вялікіх правадыроў народаў В. І. Леніна і І. В. Сталіна. Біяграфіі гэтых з'яўляюцца натхняючым прыкладам у жыцці мільёнаў людзей. Вывучаючы біяграфіі таварышоў Леніна і Сталіна, работніцы і сялянінкі, жанчыны інтэлігентнай працы нашай рэспублікі даведваюцца аб слаўнай гісторыі большэвіцкай партыі і савецкага народа. На біяграфіях вялікіх правадыроў савецкія жанчыны, як і ўвесь савецкі народ, вучацца жыць і працаваць па-ленінску, па-сталінску.

1 кастрычніка спаўняецца 11 год з дня выхаду ў свет «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)», класічнага твору, напісанага І. В. Сталіным. «Кароткі курс гісторыі ВКП(б)» вышаў за гэтыя гады ў дзесятках мільёнаў экзэмпляраў не толькі на мовах Савецкага Саюза, але і на многіх замежных мовах. Гэтую кнігу вывучылі і вывучаюць мільёны савецкіх грамадзян, працоўныя краін народнай дэмакратыі, жыхары Кітая, камуністы Францыі, барацьбіты за незалежнасць Грэцыі. На гэтым вялікім творы выходзяць камуністы ўсяго свету.

Вывучэнне «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» мае для нашых жанчын вялікае жыццёвае значэнне. Яно натхняе на паспяховае выкананне пасляваеннай сталінскай пяцігодкі, выходзіць наперад гонару за нашу вялікую Радзіму, за партыю Леніна—Сталіна.

Веды ў жыцці неабходны, як паветра. Яны натхняюць савецкіх людзей на самаадданую працу на ішчасце нашай сацыялістычнай айчыны.

Работніцы і сялянінкі, актывісткі, жанчыны інтэлігентнай працы! Авалодвайце палітычнымі ведамі, вывучайце марксісцка-ленінскую тэорыю!

РАБОТНІЦА І СЯЛЯНКА

Пролетарыі ўсіх краін, аднаіцеся!

ВЫДАННЕ
ЦК КП(б)Б

9

Верасень 1949 г.

75-гадовая калгасніца калгаса імя 17 верасня Вілейскага раёна Маладзечанскай вобласці Караліна Міхайлаўна Грынцэвіч атрымлівае аванс на працадні 500 кг жыта.

Фото І. Шышко.

НАЦЫАНАЛЬНАЯ
БІБЛІАТЭКА
БЕЛАРУСІ

У абарону міру, працы і свабоды!

ВАНЦЫ жніўня ў сталіцы нашай Радзімы—Маскве адбылася Усесаюзная канферэнцыя прыхільнікаў міру. На парадку дня канферэнцыі стаялі два пытанні: даклад «Абарона міру і барацьба супроць падпальшчыкаў новай вайны» і выбары Совецкага камітэта абароны міру.

Дэлегаты, што прыбылі з усіх куткоў неабсяжнага Совецкага Саюза, ад імя усяго народа рашуча заявілі: савецкія людзі не хочуць вайны і ўсімі сіламі будуць змагацца за яе прадухіленне.

Яшчэ не паспелі высыхнуць слёзы на вачах матак, аплакваючых загінуўшых дзяцей, яшчэ не паспелі зажыць раны, нанесеныя вайной, яшчэ не паспела чалавечтва забыць жахі другой сусветнай вайны, а амэрыканскія і англійскія імперыялісты шалёна рыхтуюцца да новай крывавай вайны. Кіруючыя кругі ЗША і Англіі ліхаманкава будуць ваенныя базы, ствараюць ваенныя саюзы, нагараюць чалавечтву атамнай бомбай. Падпальшчыкі вайны імкнуцца ўцягнуць свае народы ў новую сусветную бойню.

Але гэтаму не бываць!

Усё цясней і цясней аб'ядноўваюцца сілы свету, якія стаяць за мір. І на чале іх стаіць наша магутная Радзіма—Савецкі Саюз, верны аплот міру і бяспекі.

Савецкія людзі не хочуць вайны, яны заняты мірнай стваральнай працай, яны аднаўляюць гарады і сёлы, шахты і домны, фабрыкі і заводы, разводзяць маладыя сады, пракладаюць абводняльныя каналы, ствараюць лесаахоўныя палосы. Усе свае сілы, веды і энергію аддаюць савецкія людзі справе сацыялістычнага будаўніцтва.

Удзельнікі канферэнцыі з глыбокай увагай выслушалі

даклад пісьменніка Нікалая Тіханова аб абароне міру і барацьбе супроць падпальшчыкаў новай вайны.

З трыбуны канферэнцыі прагучалі моцныя галасы дэлегатаў у абарону міру, працы і свабоды. Прадстаўнікі ўсіх савецкіх сацыялістычных рэспублік расказвалі аб велізарных поспехах, дасягнутых у пасляваенныя гады, нястомным жаданні працоўных умацоўваць сілу і магутнасць сваёй савецкай сацыялістычнай дзяржавы.

Яркую характарыстыку мірнай працы савецкіх людзей даў у сваім выступленні дэлегат Украіны тав. Літоўчэнка.

Багацейшы калгас імя Сталіна Херсонскай вобласці дашчэнтна спалілі і абрабавалі немцы, нанёшы яму матэрыяльную страту ў 45 мільёнаў рублёў. У пасляваенны час гераічнай працай сялян калгас адноўлен поўнасьцю. Яшчэ больш багатыя знімаюцца зараз ураджаі, навалічылася ў параўнанні з даваенным нагалоўе жывёлы, адбудаваны новыя дамы, электрастанцыя. Культурна і заможна жывуць калгаснікі. Цяпер яны заняты будаўніцтвам новага сацыялістычнага сяла, у якім будзе пабудавана да тысячы новых дамоў, тэатр, гукавое кіно, лазня, электрастанцыя, ваданправод, каналізацыя, тэлефон, радыёсетка, заасфальтаваны вуліцы і плошчы. На гэта патрабуецца 70 мільёнаў рублёў. Вось аб чым думаюць сяляне аднаго сяла. Аб вялікай будоўлі думае ўвесь савецкі народ, народ-працаўнік, народ-герой.

Пачуцці і думкі рабочага класа СССР добра выказаў майстар Маскоўскага завода «Калібр» П. Расійскі.

— Як і кожны савецкі рабочы,—заявіў ён,—я цвёрда ведаю, што зробленае маймі рукамі, усё, зробленае рукамі мільёнаў такіх-жа савецкіх працаўнікоў, як і я, служыць далейшаму ўмацаванню нашай вялікай сацыялістычнай Радзімы, служыць далейшаму ўмацаванню міру ва ўсім свеце.

Старшыня Антыфашыскага камітэта савецкіх жанчын Н. В. Папова на трыбуне Канферэнцыі.

Выдатную прамову сказала майстар Вялікай Іванаўскай мануфактуры Наталя Ярыгіна. Ад імя савецкіх жанчын яна шле гарачыя словы ўдзячнасці большэвіцкай партыі, роднаму таварышу Сталіну за вызваленне жанчын ад векавога ўціску і ўцягненне іх у вытворчае, грамадскае і палітычнае жыццё краіны.

— Няма зараз у нашай краіне, — гаворыць т. Ярыгіна, — ніводнага ўчастка, ніводнай галіны дзяржаўнай дзейнасці, дзе-б актыўны ўдзел не прымала жанчына.

З палыманай прамовай выступіла старшыня Антыфашыскага камітэта савецкіх жанчын Ніна Папова. «Савецкія жанчыны, — заявіла яна, — гатовы да таго, каб абараняць мір, не шкадуючы сіл, а калі спатрэбіцца — і самога жыцця». Звяртаючыся да жанчын усіх краін свету, тав. Папова сказала:

— Дарагія сяброўкі! Маюйце міжнародную салідарнасць у барацьбе за мір! Бязлітасна выкрывайце тых, хто рыхтуе і прапагандуе вайну!

У абмеркаванні даклада прынялі ўдзел віднейшыя савецкія вучоныя, прафесары, акадэмікі, пісьменнікі, артысты, кінорэжысёры. Думкі ўсіх дэлегатаў незалежна ад займаемага імя становішча і кваліфікацыі былі адзіныя. — Савецкія людзі не просіць міру, яны змагаюцца за мір не таму, што слабыя. Мы моцныя, як ніколі, але мы хочам міру ва ўсім свеце.

На канферэнцыі прыхільнікаў міру прысутнічалі госці ад 14 замежных краін.

Дэлегаты ад краін народнай дэмакратыі — Чэхаславакіі, Венгрыі, Румыніі, Польшчы, Албаніі, Балгарыі ў сваіх выступленнях адзначалі, што ў першых радах барацьбы за мір і дэмакратыю ідзе савецкі народ. Расказваючы аб поспехах сваіх народаў, яны падкрэслівалі, што гэтыя поспехі былі-б нямыслімы без брацкай дапамогі Савецкага Саюза.

Грамадскі дзеяч Балгарыі Цола Драгойчэва сказала:

— Наш народ бачыць прыклад Савецкага Саюза, ведае, што светлы шлях, па якім яму трэба ісці, гэта — шлях да сацыялізма. Прадстаўнік Чэхаславацкага камітэта прыхільнікаў міру А. Годзінава-Спурна ў сваім выступленні падкрэсліла, што мір можа быць захаваны сумеснымі дзеяннямі ўсіх дэмакратычных сіл на чале з Савецкім Саюзам.

Ад англійскай дэлегацыі выступіў настаяцель Кентэбрыскага сабора Х'юлет Джонсан. Захапляючыся велізарнымі поспехамі Савецкага Саюза і падкрэсліваючы вялікае значэнне ў барацьбе за мір савецкага народа, ён расказаў аб барацьбе англійскага народа супроць падпальшчыкаў вайны.

Аб усе больш актыўным удзеле ў руху за мір амерыканскага народа расказаў у сваім выступленні член Пастаяннага камітэта Сусветнага кангрэса прыхільнікаў міру прафесар Вільямс Дзюбуа.

Работа канферэнцыі прыхільнікаў міру паказала, што народы свету не хочуць вайны, што сілы міру невычарпальныя. У барацьбе за мір савецкі народ сустракае падтрымку ўсіх свабодалюбівых народаў.

Магутны рух у абарону міру ахапіў сотні мільёнаў людзей. Створаныя рашэннем Парыжскага кангрэса Пастаянныя камітэты прыхільнікаў міру ўсё шырэй і шырэй разгортваюць сваю работу. На мітынгах і многалюдных сходах растлумачваюць яны простым людзям, хто з'яўляецца падпальшчыкамі вайны і ў чых інтарэсах яна рыхтуецца.

Імперыялісты Злучаных Штатаў Амерыкі вядуць яраснае наступленне на працоўныя масы, знішчаюць апошнія рэшткі буржуазнай дэмакратыі. Нарастаючы эканамічны крызіс нясе працоўным яшчэ большыя пакуты. Ужо зараз мільёны людзей не маюць работы і кавалка хлеба.

Рэакцыянеры ЗША і Англіі хочуць ашукаць свае народы і ўцягнуць іх у новую вайну. Але народныя масы не лёгка ашукаць. Імперыялістычнаму лагеру супроцьстаяць больш моцны антыімперыялістычны лагер, на чале якога стаіць наша магутная краіна — Савецкі Саюз.

На канферэнцыю прыхільнікаў міру Савецкая Беларусь паслала 47 чалавек. У ліку дэлегатаў Героі Соцыялістычнай Працы тт. Рудніцкая, Шаптыла, Гарэцкая, старшыня калгаса «За Радзіму» Гомельскага раёна Кавалёва, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР Федасюк, знатная стаханаўка рэспублікі Родчанкава, Герой Савецкага Саюза Осіпава, народная артыстка СССР і БССР Александровская, паэты — лаўрэаты Сталінскай прэміі Я. Колас, М. Танк, А. Куляшоў і другія.

З яркай хваляючай прамовай ад беларускай дэлегацыі выступіў народны паэт Якуб Колас.

Удзельнікі канферэнцыі прыхільнікаў міру прынялі пісьмо вялікаму барацьбіту за справу міру таварышу Сталіну. Яны запэўнілі правадыра ў сваёй поўнай рашучасці аддаць усе свае сілы свяшчэннай справе міру.

— Пад кіраўніцтвам гераічнай партыі большэвікоў, — гаворыцца ў пісьме, — пад Вашым вадзіцельствам, таварыш Сталін, савецкі народ перамог фашызм, адстаяў чэсць, свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы і выратаваў ўсё чалавецтва ад пагрозы ганебнага фашысцкага рабства.

Імя таварыша Сталіна стала вялікім сцягам барацьбы мільёнаў працоўных за мір і дэмакратыю. Кожны з выступаўшых на канферэнцыі з вялікай любоўю вымаўляў імя правадыра.

Канферэнцыя абрала Савецкі камітэт абароны міру і ўсклала на яго задачу — усямерна ўмацоўваць дружбу паміж народамі ўсіх краін, выкрываць падпальшчыкаў вайны, змагацца за мір ва ўсім свеце.

БПЛА сустрэла
Масква дэлегатаў
Усесаюзнай кан-
ферэнцыі пры-
хільнікаў міру.

Праязджаючы па маскоўскіх вуліцах, радасна было бачыць, як хутка ператвараецца наша сталіца не толькі ў самы буйны, але і ў самы прыгожы горад свету. Кожны новы дом, кожнае пасаджанае дрэва на вуліцах Масквы як-бы гаварылі аб тым, што ўсё тут накіравана на палепшанне і ўпрыгожанне жыцця чалавека, што сталіца нашай Радзімы, як і ўся савецкая краіна, жыве поўнакроўным жыццём, займаецца мірнай стваральнай працай.

Савецкім людзям асабліва дораг мір і дружба між народамі. Савецкі Саюз на працягу ўсяго свайго існавання безупынна адстойвае справу міру і міжнароднай бяспекі, бо гэта вынікае з самой прыроды сацыялістычнай дзяржавы.

Нашу міралюбівую палітыку ведаюць і горада падтрымліваюць мільёны простых людзей капіталістычных і каланіяльных краін, таму што гэтая палітыка абараняе не толькі інтарэсы савецкіх людзей, але і інтарэсы ўсяго перадавога чалавецтва.

Аднак міралюбівая палітыка савецкай дзяржавы не па душы кучцы магнатаў англа-амерыканскага капітала, якія імкнуцца, як гэтага ў свой час хацеў і цемрашал Гітлер, да панавання над усім светам. Гэтая жменька агалцелых манапалістаў робіць усё, каб падрыхтаваць і распаліць пажар новай вайны.

Гэта яны, заправілы Уол-стрыта і Сіці, зрываюць міжнароднае супрацоўніцтва, разгарнулі шалёную гонку ўзбраенняў, ліхаманкава будуць новыя ваенныя базы, ствараюць агрэсіўныя дагаворы і розныя блокі, накіраваныя сваім астрыём супроць Савецкага Саюза і краін народнай дэмакратыі, якія стаяць на варце міру і міжнароднай бяспекі.

Гэта яны, кіруючыя колы ЗША, Англіі і іх стаўленікі ў Францыі, Італіі і іншых краінах, абвешчаюць шалёны пошук супроць камуністаў і ўсіх сумленых

дэмакратаў, каб забяспечыць сабе тыл у рыхтуючайся новай вайне.

Звыш тысячы дэлегатаў — прадстаўнікоў усіх народаў Савецкага Саюза — прыехалі ў

Маскву на Усесаюзную канферэнцыю прыхільнікаў міру, каб яшчэ раз прадэманстравалі перад усім светам непахісную волю ўсяго савецкага народа ў яго барацьбе за мір і ва ўвесь голас заявіць агалцелым падпальшчыкам новай вайны, што савецкі народ хоча міру і хоча не таму, што ён слабы і баіцца агрэсараў, а таму, што савецкі народ самы міралюбівы, любіць сваю свабоду і наважае свабоду іншых народаў.

На трыбуне народны паэт Беларусі Якуб Колас. Ён расказвае аб глыбокіх ранах, нанесеных фашыстамі Беларусі. Ён выкрывае новых падпальшчыкаў вайны з Уол-стрыта і іх пасобніка з Ватыкана — папу Пія XII, які прадаўся за далары амерыканскаму капіталізму. «Нашы святы абавязак, абавязак прыхільнікаў міру і змагароў за мір — шырэй пракладаць шлях нашай праўдзе, таржаству міру і братэрства народаў», — сказаў Якуб Колас.

Чалавек — не гарматнае мяса, а самае дасканалое стварэнне прыроды. І пакуль хоць адно сэрца б'ецца на савецкай зямлі, яно будзе абараняць мір, будзе змагацца за яго — сказала ў сваёй хваляючай прамове пісьменніца Ванда Васілеўская.

Аб любові да Савецкага Саюза, як аплоту міру і міжнароднай бяспекі, ярка гаварылі ў сваіх прамовах прадстаўнікі прагрэсіўных сіл зарубешных краін, запрошаныя на Усесаюзную канферэнцыю.

Дэлегаты Усесаюзнай канферэнцыі заклікалі ўсе народы свету згуртаваць свае рады ў барацьбе за мір.

А. Федасюк

дэпутат Вярхоўнага Савета СССР.

Група дэлегатаў ад Беларускай ССР на Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру. Злева направа: урач-слуцкай больніцы Г. Зайцава, начальнік закройнага цэха гродзенскай абутковай фабрыкі №1 Г. Родчанкава, дэпутат Вярхоўнага Савета СССР А. Федасюк, Герой Соцыялістычнай Працы Н. Рудніцкая, адказны рэдактар часопіса «Работніца і сялянка» А. Ус, Герой Соцыялістычнай Працы Г. Гарэцкая, Герой Савецкага Саюза М. Осіпава, народная артыстка СССР і БССР Л. Александройская, старшыня калгаса «За Радзіму» Гомельскага раёна П. Кавалёва, Герой Соцыялістычнай Працы А. Шаптыка.

Фото Е. Рапасова.

ЧАЛАВЕЦТВА ПРАГНЕ МІРУ

МАСКВУ на канферэнцыю прыхільнікаў міру з'ехаліся з усіх канцоў нашай неабсяжнай краіны прадстаўнікі шаснаццаці савецкіх рэспублік.

Удзельнікі канферэнцыі з глыбокай увагай выслушалі даклад пісьменніка Нікалая Тіханова «Аб абароне міру і барацьбе супроць падпальшчыкаў новай вайны». Кожнае слова даклада выражала думкі і пачуцці кожнага савецкага чалавека. Шматмільённы савецкі народ жыве ў імя росквіту нашай слаўнай сацыялістычнай Радзімы, у імя шчасця савецкіх людзей. Усім вядома, наша Радзіма, наш народ ідуць ўперадзе ўсіх сіл, якія змагаюцца за мір, супроць падпальшчыкаў новай вайны.

Вакол нашай краіны згуртоўваюцца і аб'ядноўваюцца мільёны людзей, усе прагрэсіўныя, дэмакратычныя сілы свету.

Усе мы, удзельнікі канферэнцыі, з асаблівай цеплынёй сустракалі кожнае слова, звернутае да нашага дарагога правадыра і настаўніка вялікага Сталіна, да таго, хто выратаваў нашу Радзіму, наш народ, усе чалавецтва ад страшэннай пагрозы фашыскага заняволення.

З імем таварыша Сталіна мы змагаліся з нямецка-фашысцкімі захопнікамі і перамаглі. З імем таварыша Сталіна мы працуем над аднаўленнем і развіццём нашай народнай гаспадаркі і дабіваемся вялікіх поспехаў.

Аб гэтай высокароднай гераічнай працы, аб нашых далейшых грандыёзных планах будаўніцтва камуніс-

У зале паседжанняў Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру. Справа налева: маці капітана Гастэла—А. С. Гастэла, маці Олега Кашэвога — Е. Н. Кашэвая, артыст В. Н. Іванов, які выконвае ролю Олега Кашэвога ў кінофільме «Маладая гвардыя».

тычнага грамадства гаварылі ў сваіх выступленнях удзельнікі канферэнцыі.

Усе выступаўшыя прадстаўнікі замежных дзяржаў гаварылі аб тым, што ва ўсіх краінах свету з кожным днём шырыцца рух за мір.

Усё чалавецтва стане на барацьбу за мір, і мы гэты мір выйграем.

М. Осипова

Герой Савецкага Саюза.

ПРАКЛЯЦЦЕ ПАДПАЛЬШЧЫКАМ ВАЙНЫ

ІТЫ пасляваенны год мірна працуюць савецкія людзі. Велізарных поспехаў дабіліся за гэтыя гады наша прамысловасць, транспарт, сельская гаспадарка. І наш калгас ужо знішчыў сляды вайны: мы пачалі жыць заможна, збіраць са сваіх палёў ураджаі вышэй даваенных, атрымліваць прыбыткі, якія выражаюцца ў дзесятках тысяч рублёў.

Наша беларуская зямля мае шмат рэк і лясоў, багаты ўраджаі збіраюць са сваіх палёў хлебаробы рэспублікі. Але галоўнае наша багацце—гэта людзі. Яны будуць на рэках магутныя электрастанцыі, ператвараюць лес у будаўнічы матэрыял, паперу, шоўк, будуць новыя заводы, фабрыкі, МТС, рухаюць уперад навуку. Вялікім з'яўляецца савецкі чалавек у сваёй стваральнай працы, але вялікі ён і ў сваім гневе. Многія накарэні будучы памятаць стойкасць і мужнасць савецкіх людзей, якія змагаліся за свабоду і незалежнасць сваёй Радзімы ў час Вялікай Айчыннай вайны.

У нас грандыёзныя планы на будучае, і мы ажыццёвім гэтыя планы, як-бы ні бразгалі зброяй новыя падпальшчыкі вайны—англа-амерыканскія імперыялісты.

На Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру ў

Маскве я была дэлегатка ад Беларускай ССР. Велізарнае ўражанне зрабіла на мяне гэтая канферэнцыя. Я сустрэла там знатных людзей Савецкага Саюза, шматлікіх прадстаўнікоў ад замежных краін, слухала іх палымяныя прамовы, поўныя нянавісці да падпальшчыкаў вайны.

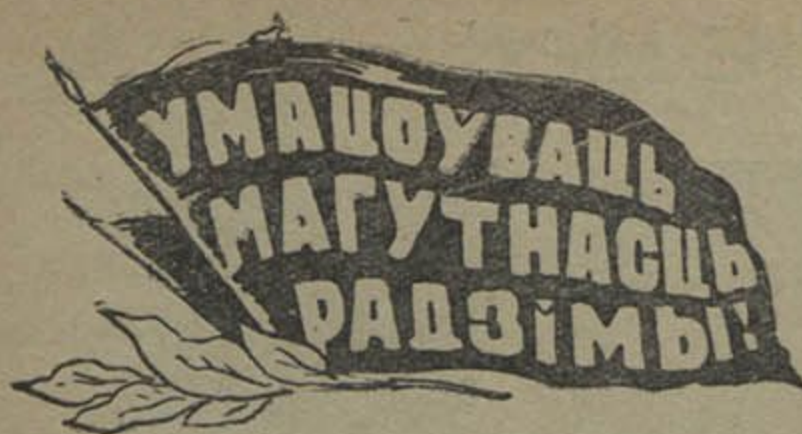
Мы не хочам вайны! Нам не патрэбны чужыя тэрыторыі, не патрэбны чужыя багацці. Мы хочам цвёрдага і вечнага міру. Велізарнай з'яўляецца армія барацьбітоў за мір. Усе перадавыя людзі свету ў яе радах.

У родным калгасе, на Бабруйшчыне, я раскажу аб гэтай канферэнцыі, аб тым, што ўвесь савецкі народ—гэта маналітная армія барацьбітоў за мір, што ўсе сумленныя людзі іншаземных краін у гэтай барацьбе разам з намі. Моцна гучыць наш голас: «Пракляцце падпальшчыкам вайны».

Няхай жыве мір ва ўсім свеце».

Т. Будничук

Герой Соцыялістычнай Працы.

БІЦЬ у савецкай краіне — вялікае шчасце. Я ўсім сэрцам люблю Радзіму. На кожным кроку савецкія грамадзяне адчуваюць яе клопаты і ўвагу.

Асабліва многа зрабіла яна для нас, жанчын. Ні ў адной краіне свету жанчына не карыстаецца тымі правамі, якія маюць савецкія жанчыны. Для нас адкрыты ўсе шляхі-дарогі: хочаш вучыцца—вучыся, хочаш працаваць—працуй, калі маеш талент і любоў народа—табе давяраецца кіраваць дзяржавай.

Вялікай пашанай карыстаецца ў Савецкім Саюзе жанчына-маці, мацярынскай любоўю акружае Радзіма сваіх маладых грамадзян: многа выдзяляецца ў нас сродкаў на жаночыя і дзіцячыя кансультацыі, яслі, сады. Шырока пастаўлена адукацыя ў краіне: мільёны дзяцей, юнакоў і дзяўчат вучацца ў школах, тэхнікумах, інстытутах, універсітэтах, у школах фабрычна-заводскага навучання і рамесніцкіх вучылішчах. Усё, чым багата наша краіна, — усё належыць народу, усё падпарадкавана служэнню яму.

Хіба не шчасце жыць у такой краіне!

І вось англа-амерыканскія імперыялісты пагражаюць нам вайной. Яны хочуць людской крывёю, шумам гарматных выстралаў заглушыць імкненне дэмакратычных народаў да свабоды і незалежнасці, яны хочуць паставіць савецкіх людзей на калені. Не выйдзе!

Я была ўдзельніцай Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру, якая адбывалася ў Маскве. Канферэнцыя зрабіла на мяне велізарнае ўражанне.

Дэлегаты Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру. Злева направа: Пок-Дзен-Ай — старшыня дэмакратычнага Саюза жанчын Карэі, Л. Пятрова — адказны сакратар Антыфашысцкага камітэта савецкіх жанчын, Годзінава-Спурна — старшыня нацыянальнага камітэта абароны міру Чэхаславакіі і старшыня Савета жанчын Чэхаславакіі.

На канферэнцыі выступалі не толькі прадстаўнікі савецкага народа, але і людзі з-за мяжы. І хто-б ні падмаўся на трыбуну, — усе гаварылі аб вялікай любові працоўнага народа да нашай краіны, аб нянавісці да імперыялістаў. Усе заяўлялі аб няўхільным імкненні змагацца за мір, не дапусціць новай сусветнай вайны.

Усім сэрцам сваім, усімі пачуццямі далучаюся да голасу прыхільнікаў міру і заяўляю: не ўдасца англа-амерыканскім авантюрыстам распаліць новую сусветную бойню. Мы і з намі ўсё прагрэсіўнае чалавечтва, усе міралюбівыя народы не забылі жахаў нядаўняй вайны. Мы памятаем лагеры смерці, разбураныя гарады, спаленыя вёскі, асірацелых дзяцей, горкія слёзы ўдоў і мацяроў. Народы памятаюць усё і не дапусцяць, каб купка прыслужнікаў далара штурхнула на смерць новыя мільёны маладых жыццяў!

Не бываць гэтаму! Нас, прыхільнікаў міру, — шмат: мільённая армія, якая расце і мацнее з кожным днём.

Але, калі зарваўшыся імперыялісты асмеляцца пачаць вайну, няхай яны ведаюць, што мы моцныя, мы зможам адстаяць сваю незалежнасць і свабоду так, як адстаялі яе ў баях з нямецкімі фашыстамі.

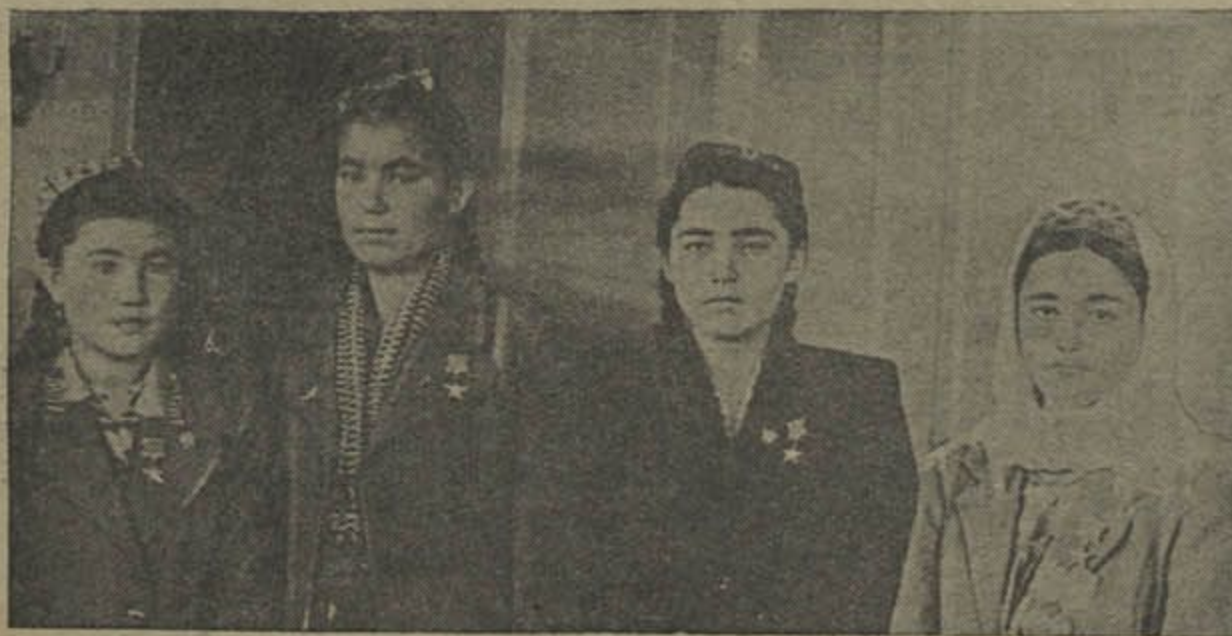
Я заклікаю ўсіх жанчын і дзяўчат нашай рэспублікі — работніц і калгасніц, прадстаўніц савецкай інтэлігенцыі — сваёй самаадданай працай нястомна ўмацоўваць магутнасць нашай краіны!

Дарагія сяброўкі! Будзем працаваць выдатна, з дня ў дзень перавыконваць нормы выпрацоўкі, змагацца за звышпланавыя наапаўненні, эканомна выдаткоўваць сыравіну і матэрыялы, працаваць без браку!

Усе на барацьбу за выкананне пяцігодкі ў чатыры гады!

(Signature)

начальнік цэха Гродзенскай абутковай фабрыкі № 1.

Дэлегаты Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру — бавоўнаводы Узбекістана, Героі Соцыялістычнай Працы. Злева направа: Эрбутаева Лола, Муталава Залігра, Тойшэва Мехры, Яцімава Шарыфа.

А. Н. РАДЗІШЧЭЎ

АША савецкая грамад-
скасць з вялікай лю-
боўю і пашанай адзна-
чыла 200-годдзе з дня
нараджэння выдатнага
рускага пісьменніка-рэвалюцыянера
і філосафа, самаадданага змагара су-
проць самадзяржаўя і прыгонніцтва
А. Н. Радзішчэва.

Радзішчэў належыць да ліку тых
вялікіх людзей рускай нацыі, якімі
ганарыцца савецкі народ і духоўную
спадчыну якіх высока цэніць, бера-
жэ і вывучае. Ленін у артыку-
ле «Аб нацыянальнай гордасці вель-
жаросаў» з вялікай гордасцю пісаў
аб Радзішчэве, які першы нанёс
удар па ўсёй самадзяржаўна-паме-
шчыцкай сістэме, праклаў шлях
дзекабрыстам і рэвалюцыянерам-раз-
начынцам 70-х гадоў XIX стагоддзя.

Радзішчэў першым сярод рускіх
прагрэсіўных пісьменнікаў свайго
часу паставіў пытанне аб неабход-
насці пераўтварэння грамадскага
жыцця шляхам народнай рэвалюцыі.
Ён бачыў, што асноўнай задачай, ад
вырашэння якой залежыць далейшы
лёс Расіі, з'яўляецца знішчэнне пры-
гоннага права і самадзяржаўя.

У 1790 годзе ў хатняй друкар-
ні Радзішчэў друкуе сваю славутую
кнігу «Падарожжа з Пецярбурга
ў Маскву», у якой і развівае свае
рэвалюцыйныя думкі. Гэта кніга Ра-
дзішчэва і ода «Вольнасць», урыўкі
з якой увайшлі ў кнігу, выразілі
настроі і патрабаванні прыгоннага
сялянства.

Кніга Радзішчэва вышла без імя
аўтара. Імператрыца Екаперына II
была адным з першых яе чытачоў.
Прачытаўшы некалькі старонак, яна
прышла ў абурэнне. Падобных кніг
ёй ніколі не даводзілася чытаць. Не
ўслаўленне розуму і дабраты цароў
і вяльмож сустрэла яна ў гэтай кні-
зе, а заклік на паўстанне супроць
варвараў-памешчыкаў і крывавіўцы
цара. «Ён бунтаўшчык горшы, чым
Пугачоў», — злосна прамовіла яна
і дала загад як мага хутчэй уста-
ноўваць імя аўтара. Радзішчэва зара-
жа схавілі і пасадзілі ў турму. Суд
вынес яму смяротны прыгавор, які
потым быў заменен 10-гадовай
сылкай у Сібір за 7 тысяч верст
ад Пецярбурга.

Царызм з'явіўся катом не толькі
самога Радзішчэва, але і яго славу-

тай кнігі. Яе арыштавалі ў 1790 го-
дзе, адразу ж пасля выхаду ў свет,
пры Александре II яе спалілі; у
1903 г. яе яшчэ раз спалілі і забар-
анілі выдаваць. Кніга гэта была
страшняй для самадзяржаўя: яна
несла ў сабе вялікую сілу праўды,
і таму ёю зачытвалася ўся дэмакраты-
чная Расія.

А. Н. Радзішчэў.

Нягледзячы на забарону і гане-
не, кніга Радзішчэва прадаўжала
жыць і распаўсюджваць рэвалюцый-
ныя ідэі. Пушкін, які па праву лі-
чыў сябе прадаўжальнікам справы
Радзішчэва, абудзіў сярод лепшых
людзей Расіі вялікую цікавасць да
асобы і творчасці бясстрашнага рэ-
валюцыянера. Герцэн, прадстаўнік
вольнай рускай прэсы за граніцай,
перавыдаў яе ў 1858 г., хаця яна
яшчэ не магла ў той час дайсці да
масавага чытача і з прычыны суро-
вай царскай цензуры, і з прычыны
непісьменнасці асноўнай масы наро-
да. Толькі ў нашу савецкую эпоху,
дзякуючы Кастрычніцкай рэвалюцыі,
славутая кніга Радзішчэва стала
ўсенародным здабыткам сярод іншых
духоўных каштоўнасцей, створаных
у мінулым лепшымі людзьмі вялікай
рускай нацыі.

Форма славутай кнігі Радзішчэва
была проста і распаўсюджанай у
той час. Гэта падарожныя нататкі з
лірычнымі і філасофскімі адступлен-
нямі,

Па шырокіх дарогах краіны, ад
станцыі да станцыі шпарка імчы-
ла ямская калымажка. Аўтар-падар-
ожнік уважліва вывучае жыццё,
усяму выносіць справядлівы пры-
гавор.

Перад пранікнёным поглядам па-
дарожніка раскрываюцца карціны
паднявольнага жыцця народа. Апі-
санне гэтага жыцця і ацэнка яго
і складаюць асноўную тэму і ідэю
кнігі. У прадмове Радзішчэў гаво-
рыць: «Я паглядзеў наўкол сябе —
душа мая пакутамі чалавецтва нара-
нена стала». Радзішчэў заклікае ся-
лян на паўстанне супроць варвараў-
памешчыкаў. Ён даводзіць, што зям-
ля павінна належаць таму, хто яе
апрацоўвае, — сялянам.

Незавісім і хцівым памешчыкам
і царскаму самадзяржаўю Радзі-
шчэў супроцьпастаўляе народ, як
асноўную крыніцу дзяржаўнай ма-
гутнасці, багаты і працвітанні
краіны. Народ, на думку аўтара,
і павінен быць сапраўдным і адзіным
носьбітам улады.

Радзішчэў гарача верыць у ства-
ральныя сілы народа, у яго талена-
вітасць, працавітасць, любоў да сва-
боды, гераізм, высокія маральныя
якасці. Ён цвёрда верыць у тое,
што з асяроддзя народа выйдучь
людзі магутнага розуму, якія па-
радуюць краіну да шчасця і прагрэсу.

На старонках свайго кнігі Радзі-
шчэў расказвае аб мужнасці і адзыў-
чывасці простых рускіх людзей, аб
іх любві да працы, аб салідарнасці
сялян, якія ўмеюць выступіць арга-
нізавана супроць насільніка-паме-
шчыка.

З асаблівай сілай сапраўдная лю-
боў да народа праявілася ў Радзі-
шчэва ў наказе ім рускіх жанчын-
сялянак. Іх душэўную чысціню, зда-
роўе, шчырасць пачуцця ён супроць-
пастаўляе «маскоўскім і пецярбург-
скім баюрынькам», у якіх «на шчо-
ках румяны, на сэрцы румяны, на
сумленні румяны, на шчырасці —
сажа». Сялянская дзяўчына Аня з
сялення Едрова з'яўляецца для яго
ўзорам чалавечай добрачыннасці, жа-
ночага характа і велічы будучай
мацеры.

А. Н. Радзішчэў не толькі пісьмен-
нік-рэвалюцыянер, але і філосаф, і
гісторык, і тэарэтык у галіне народ-
най асветы.

Савецкаму народу блізка і дарага
імя Радзішчэва, палкага змагара су-
проць самадзяржаўя, бясстрашнага
рэвалюцыянера-патрыёта, песняра
народнага паўстання.

Марыя БАРСТОК.

Комуністка

УДОЎНАЯ восень выда-лася ў гэтым годзе. Хутка справіўся з убор-кай калгас імя Сталіна, калгаснікі своечасова адвезлі хлебапастаўкі ў раён, адбор-ным зернем засыпалі насенныя і страхавыя фонды, важкі аванс атры-малі на працадні. Але работы яшчэ шмат. Ахвотна працуюць людзі, сумна толькі, што дні робяцца кара-цейшымі і сонца грэе не так, што ў полі пуста стала... А бывала летам, у паўдзённую спякоту, часта выхо-дзіла сюды звенявая Ганна Якаў-леўна Крупская, удыхала ў сябе пёплы пах збажыны, любавалася бязмежнымі прасторами калгасных ніў.

Давялося Ганне на сваім вяку ба-чыць гэтую родную зямлю пад ула-даю польскіх паноў, калі радзіла яна не для народа, хоць і палівала-ся потам народным.

— Я не ведала дзяцінства, — рас-казвае Ганна Якаўлеўна. — Памя-таю сябе заўсёды за працай. І мала-досць прайшла нейкай чорнай пала-сой: работа без радасці і амаль без узнагароджання. Мастак быў пан Слатвінскі з чалавека тры шкуры драць.

Час ішоў. Расла Ганна, накапліва-ла жыццёвы вопыт. З разумнымі людзьмі доўгія размовы вяла. Часта задумвалася: няўжо ўсё жыццё пры-дзецца гнуць спіну на пана і атрым-ліваць за сваю працу грашы, якіх нехапае нават на хлеб надзеянні? Не-каторыя знаёмыя Ганны Якаўлеўны ішлі шукаць шчасця ў гарады: наймаліся ў прыслугі, у чорнара-бочыя. Некаторыя марылі аб ад'ез-дзе ў Амерыку: там, моў, далары за-робім, а потым вернемся да сябе да-моў, купім зямлю і не будзем больш батракамі ў пана. Не, Ганна не ха-пела туды ехаць. «Усюды адно і тое-ж, — гаварыла яна, — што ў Польшчы, што ў Амерыцы... У ба-гатых улада, а бедны чалавек і тут і там — нявольнік».

Сэрца Ганны імкнулася на ўсход, у Савецкі Саюз, аб якім ведала па-куль нямнога, але ведала самае га-лоўнае: там няма паноў, капіталі-стаў, няма галечы і бяспраўя, бес-працоўя, голаду.

10 У 1931 годзе Ганна Якаўлеўна пазнаёмілася з падпольшчыкамі ў

Крулеўшчыне, стала комсамолкай-падпольшчыцай. Цяпер яна сама слу-хала радыё з Масквы, Мінска, і праўду аб Савецкім Саюзе сама рас-казвала народу.

Ганна радавалася, што ўсё больш і больш яе аднавяскоўцаў станові-ца адкрытымі сябрамі Савецкага Саюза, што ўсе яны, як і яна сама, жывуць надзеяй на хуткае вызва-ленне.

Яснай вераснёўскай раніцай 1939 года на вясковай дарозе паявіліся часці Савецкай Арміі: тут чакалі іх кожны дзень, кожную гадзіну. Ста-рыя хлебам-салю сустрэкалі воінаў-вызваліцеляў, прасілі перадаць велі-зарнае сялянскае дзякуй роднаму бацьку таварышу Сталіну. Дзеці ўсыпалі дарогу кветкамі. Чырвоныя сцягі развіваліся над хатамі.

Зажыла Ліпаўка новым жыццём. Сяляне атрымалі зямлю, бясконныя гаспадаркі (а іх было 50 з 60) — ко-ней, бескароўныя — кароў. Аднавя-скоўцы абралі Ганну дэпутатам сель-скага савета. Працавітая, энергічная, яна ўсю сябе аддала служэнню свай-му народу. Зараз-жа арганізавала пе-рапіс дзяцей школьнага ўзросту — дзеці пачалі вучыцца на сваёй род-най беларускай мове. Сумесна з настаўнікамі арганізавала гурткі па ліквідацыі непісьменнасці дарослых. Узяла ліпаўцаў на будаўніцтва клу-ба, дзіцячага сада. Жыццё квітнела. Але раптам вайна... Разам з немцамі вярнуліся ў свой былы маёнтак паме-шчыкі Слатвінскія. Яны адабралі ў ліпаўцаў хлеб, спалілі большую па-лавіну вёскі, многіх расстралялі. Што рабіць? Як жыць? З далёкай Масквы па ўсёй савецкай зямлі пра-гучэў упэўнены голас правадыра. Пачула яго і Ганна і рашыла, што з гэтага часу яе жыццё — гэта ба-рацьба за вызваленне радзімы. Ган-на зноў становіцца падпольшчыцай, партызанскай сувязной. Хутка яна праводзіць у лес сваіх чатырох бра-тоў, Міхаіла і Таню Таляронкаў, Ні-калая і Віктара Лукашэнкаў, Марыю Крупскую, Нікалая Гойгела і яшчэ 30 сваіх землякоў. Не зганьбілі ма-ладцы партызанчы часць роднага ся-ла.

... 1944 год. Такая-ж цёплая і со-нечная восень. Савецкія войскі ўжо прагналі фашыстаў з роднай зямлі. Баі ідуць далей, на Захадзе. Маладая

комуністка Ганна Якаўлеўна Круп-ская зноў у родным сяле. Цяжка глядзець на свежыя панялішчы, на спустошаныя палі. Сэрца спіскаецца, калі ўбачыш абарваных дзяцей, пас-тарэўшых, прыціснутых горам матак. Хутка зіма, а людзі жывуць у скля-пах, зямлянках.

Ганна Якаўлеўна збірае жанчын, задумвае гутарыць з імі, па-дзе-ла-вому абмяркоўвае важнае пытанне: трэба будавацца. Пабудаваць хоць некалькі дамоў, перазімаваць так, а вясной будаваць новую Ліпаўку. Цяжка было: работнікі хто? — жанчы-ны, моладзь зялёная, але ў першую восень пасля вызвалення ў Ліпаўцы вырасла 10 новых дамоў. Увесь нас-тупны год працавалі сельскія будаў-нічыя брыгады. Зіму 1946 года ўсе ліпаўцы сустрэлі ў новых дамах.

Ганну Якаўлеўну цяжка застаць дома. Многа спраў у гэтай жанчыны. Часам спытаеш: «Ганна Якаўлеўна, калі вы адначываеце? Берагчы сябе трэба крыху». А яна толькі смяец-ца: «Як састаруся, адначну. А ця-пер няма калі».

Яно і сапраўды так. Любіць Ган-ну Якаўлеўну народ і патрабуе ад яе многа, як ад комуніста і дэпутата.

У новыя свае дамы задумалі лі-паўцы правесці радыё. Позна ўве-чары прышлі да Ганны Якаўлеўны старыя, папрасілі арганізаваць гэтую справу. Ганна падтрымала іх. На наступны дзень сабрала комсамоль-цаў, каб адразу-ж узяцца за работу. Спецыяльна створаная комсамольска-маладзёжная брыгада на працягу двух тыдняў правяла радыё ў 50 дамоў. Па прыкладу Ліпаўкі радыё-фікаваны ўсе астатнія вёскі сельсо-вета.

Многа год падрад карысталіся лі-паўцы толькі двума студнямі. Ня-зручна было вельмі. Але нікому ў га-лаву не прыходзіла, што можна вы-капаць яшчэ некалькі студняў. На паседжанні сельскага савета Ганна Якаўлеўна ўзняла пытанне аб студнях. Яго паставілі на парадак дня, і да восені сяло атрымала 8 но-вых студняў. Цяпер ужо ліпаўцы на-ват не ўяўляюць, як маглі яны абы-ходзіцца раней толькі двума студня-мі. Таксама цяжка ўявіць ліпаўцам, як гэта раней тут былі сумныя ву-ліцы без дрэваў, без фруктовых са-доў, не было дзе збірацца моладзі.

Цяпер у вёсцы абсталяван чырвоны куток, вуліца абсаджана дрэвамі, каля кожнага дома фруктовы сад. Усё гэта зроблена па ініцыятыве партыйнай арганізацыі сельсовета і пры актыўным удзеле дэпутата сельскага і раённага саветаў камуністкі Ганны Якаўлеўны Крупскай. Не толькі аб сваім родным сяле безупынна думае Ганна Якаўлеўна. Спатрэбілася адрамантаваць школу ў суседнім сяле Швэплі—першая падумала аб гэтым Ганна Якаўлеўна.

Гэтай вясной у Ліпаўцы арганізавалася калгас. Нямала працы і сіл уклала Ганна Якаўлеўна ў гэтую вялікую справу. Колькі разоў гутарыла з сялянамі, колькі разоў пераконвала жанчын—амаль што кожную паасобку, што калгас—адзіна правільны шлях да шчаслівага, заможнага жыцця. Арганізавала экскурсіі ў перадавыя сельскагаспадарчыя арцелі рэспублікі, каб пераканалася самай недаверлівай, як жыць і працаваць калектывна.

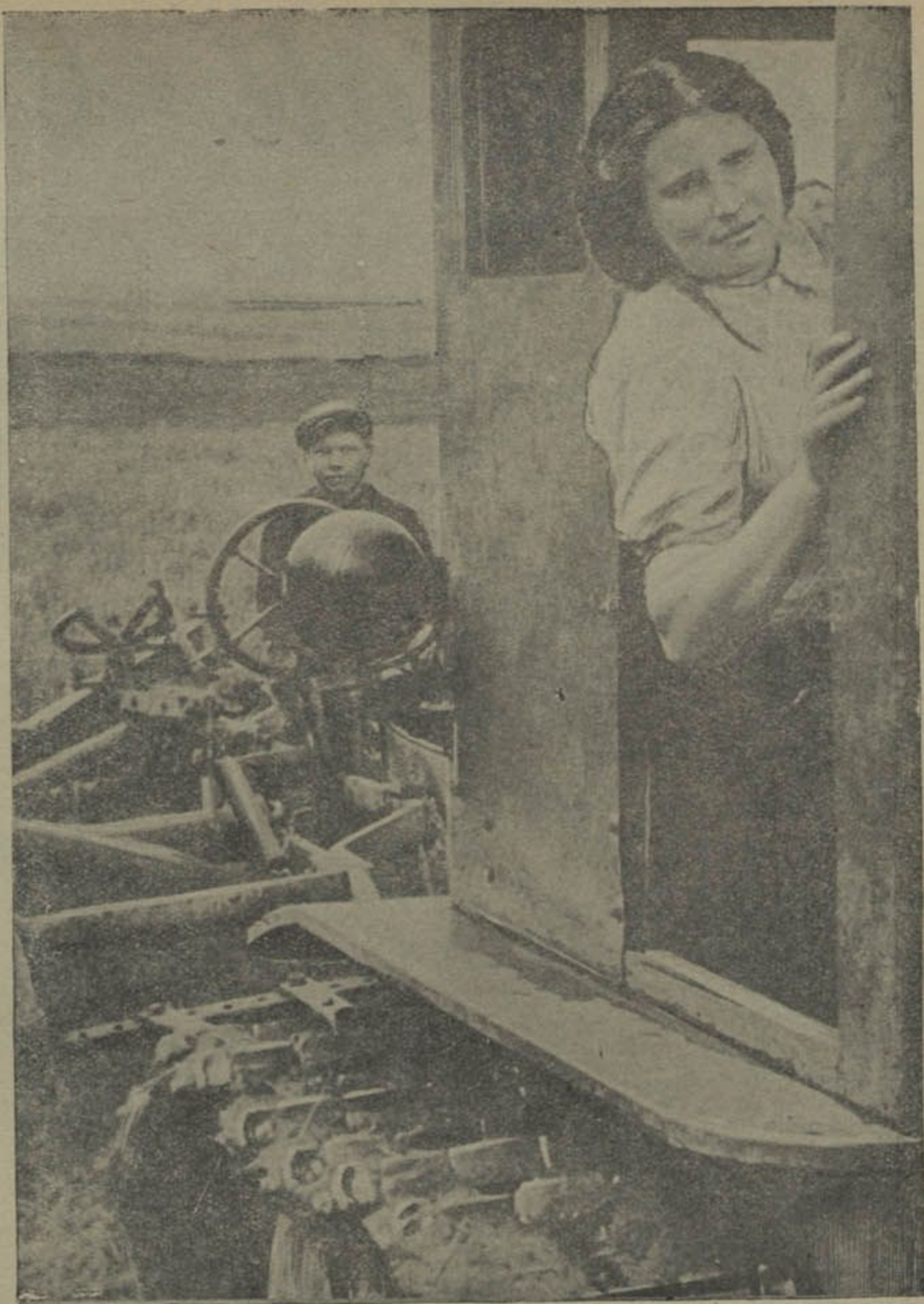
Лічаныя месяцы прайшлі з часу арганізацыі калгаса, а ўжо зроблена многае. Ліпаўцы на велізарнай плошчы распрацавалі зараснікі і павялічылі за іх кошт ворную зямлю. Створаны жывёлагадоўчыя фермы, арганізаваліся звенні.

Ганна Якаўлеўна Крупская — звеннявая звяна высокага ўраджаю. Работы заўсёды вельмі многа, але яна ніколі не выглядае стомленай. У вольны час камуністка сяла многа чытае. Нядаўна яна паспяхова скончыла палітшколу, але працягвае павышаць свой палітычны і культурны ўзровень. Цяпер Ганна Якаўлеўна самастойна вывучае біяграфіі Уладзіміра Ільіча Леніна і Іосіфа Вісарыянавіча Сталіна.

Штодзённа паштальён прыносіць Ганне Якаўлеўне газеты, часопісы. У яе ёсць свая бібліятэка з 150 кніг. 12 калгасных агітатараў ахвотна карыстаюцца яе кнігамі. І сама Ганна Якаўлеўна—добры агітатар. За апошні час партыйная арганізацыя неаднаразова даручала ёй праводзіць гутаркі на розныя тэмы. Яна прачытала ў сваім калгасе лекцыі: «Пяцігадовы план у дзеянні» і «Беларусь у сучасным і мінулым».

...Хутка зіма. Але як не падобна будзе яна на ўсе ранейшыя зімы! Заможнасць прышла ў калгасныя сядзібы былога батрацкага сяла Ліпаўка. Новымі добрымі справамі сустрае гэтую зіму Ганна Якаўлеўна—перадавая савецкая жанчына-камуністка.

С. ШАІРКА.
Докшыцкі раён
Полацкай вобласці.

Трактарыстка Маладзечанскай МТС комсамолка Соф'я Новаш штодня выконвае тры нормы ў змену. На здымку: С. Новаш на ворыве пад азімня ў калгасе імя Леніна.

Фото І. Шышко.

Комсамольска-маладзёжнае звяно калгаса імя Тэльмана Брагінскага раёна Палескай вобласці сабрала ўраджай зернавых звыш 100 пудоў з гектара на ўчастку ў 12 гектараў. На здымку: звеннявая Вера Грамыка.

Фото Л. Мазелева.

Зямлі сваёй гаспадары

30 кастрычніка беларускі народ адзначае слаўнае 10-годдзе з дня свайго ўз'яднання ў адзінай Беларускай Савецкай дзяржаве. Велізарныя змены адбыліся за гэтыя гады ў эканоміцы і культуры заходніх абласцей рэспублікі. Дзякуючы бацькоўскім клопам камуністычнай партыі, Савецкага ўрада і асабіста таварыша Сталіна ў былую Заходнюю Беларусь прыйшло новае, поўнае творчых поспехаў жыццё. У гарадах разгарнулася прамысловая і культурная будаўніцтва, у сёлах арганізуюцца калектывныя гаспадаркі. Яркім засвяціла ў дамах сялян лямпачка Ільіча, адкрыты школы, клубы, бібліятэкі. Былыя батракі і беднякі сталі майстрамі высокіх ураджаюў. Аб новым жыцці ў вёсках заходніх абласцей Беларусі раскажваюць змешчаныя на гэтых старонках фотаздымкі.

Злева направа. Першы рад: Новая вуліца ў калгасе імя Сталіна Стаўбцоўскага раёна; калгас поўнасю электрыфікаваны. Старшыня калгаса імя Кірава Любчанскага раёна Ганна Кумец (злева) выдае аванс на працадні калгасніцы Бумай Марыі; сямя Бумай за

поўгода зарабіла ў калгасе больш 3 тон збожжа. Другі рад: Старшыня калгаса імя Варашылава т. Гецман і яго жонка, Аніся Гецман. Герой Соцыялістычнай Працы Праскоўя дымі звеннявымі Вольгай Хвінец і Тацянай Сазановіч, якімі спаборнічае (калгас «Большэвік»

Любчанскага раёна). Электрамалацёба ў калгасе імя Сталіна. Трэці рад: Заняткі ў школе калгаса імя Варашылава. Маладыя калгаснікі — удзельнікі хора вёскі Жарабковічы (Ляхавіцкі раён). Ляхавіцкая раённая бібліятэка. Загадчык бібліятэкі М. Кухарава выдае кнігі дзецям.

Фото І. Вейнеровіча.

Работніцы Гродзенскага
суконнага камбіна-
та (злева направа): Н.
Халева, К. Цыбульская,
М. Падгол.

Фото В. Цеслюка
і В. Пужэвіча.

Дзяўчаты з Гродна

ТОДНЯ, як канчасца змена, прадзільшчыцы і ткачы кладуць на звычайны магазінны вагі грамы мінімальна адыходаў сыравіны за дзень. У гэты момант як-бы ўзважваюцца плады васьмігадзіннай барацьбы за якасць, за беражлівасць, за новыя метры дабротнай тканіны. Паказчыкі вагаў з'яўляюцца для кожнай работніцы паказчыкамі яе майстэрства, яе адносінаў да працы, якасцей яе характару. Строгая, справядлівая ўчотчыца Ніна Халева ўносіць у асабовыя рахункі дзяўчат вынікі працоўнага дня.

... Дзяўчаты бягуць уніз, на вуліцу. Свежы вецер з Нёмана бадзёрыць іх, і жаданне адначынку ўступіць прапанове Каці Цыбульскай:

— Айда, дзяўчаты, у новы корпус. Паглядзім, што там робіцца...

Ніхто не адмаўляецца яшчэ раз зірнуць на магутны камбінат, які ўстае над Нёманам, палюбавацца свежапабеленымі прасторнымі цэхамі-палацамі, дзе ўжо выстраіліся новыя станкі. Дзяўчаты надганяюць мантажнікаў. Яны з нецярплівасцю чакаюць дня, калі звычайным гулам зашумяць казачныя цэхі.

Гродзенскі суконны камбінат, народжаны пасляваеннай сталінскай пяцігодкай, упрыгожыць аблічча горада, узніме яго прамысловае значэнне. Нездарма жыхары Гродна ганарацца сваёй новабудоўляй, аказваюць ёй усямерную ўвагу і дапамогу.

Камбінат узвышаецца ў найбольш пацярпеўшай атэнтаў частцы горада. Магчыма, што гэта сімвалічная акалічнасць—адзін з важных стымуляў для ўпартай, самаадданай працы ўдзельнікаў новабудовы.

Бадай самым характэрным для камбіната з'яўляецца гарманіруючы з яго маладасцю кінучы, мэтаімяны маладзёжны калектыў. Паспеўшы зрабіць многае, ён не спыняецца на дасягнутым і ўпэўнена ідзе ўперад.

З вялікім патхненнем і гонарам сустрэлі гродзенскія тэкстыльшчыцы прапанову праслаўленых стаханавак краіны Мар'і Ражнёвай і Лідзіі Кананенка пачаць з імі

спаборніцтва. Комсамольцы камбіната зразумелі, што гэта пачэсная прапанова ёсць не толькі вынік вялікага давер'я да іх, але і новы этап у далейшым руху ўперад.

Калі на камбінат прышоў нумар «Звязды» з пісьмом купавінскіх тэкстыльшчыц, кожны браў на сябе новыя павышаныя абавязацельствы, намячаў шляхі палепшання работы брыгады, участка, цеха ў цэлым. На агульнафабрычны мітынг кожны прышоў з гатовым рашэннем змагацца за пяршынства, за перамогу ў спаборніцтве.

Вярнуўшыся з мітынгу ў свой інтэрнат, комсамолкі Каця Цыбульская і Мар'я Падгол доўга не маглі заснуць.

— Каб ты ведала, Каця, як я хвалюся... А раптам не стрымам слова?

— Вось яшчэ, напярочыш... А па-мойму, усё ад нас залежыць.

— Ты-ж падумаў. Раней я спаборнічала толькі з табою ды з нашымі дзяўчатамі. А цяпер і я і ты будзем спаборнічаць з самымі знатымі стаханаўкамі, якіх ведае ўся краіна.

— Вядома, адказнасць куды большая,—заўважыла Каця.—Гэта праўда. На нас цяпер увесь горад глядзіць. Чэсць Гродна абараняем. І, зразумела, перад усёй рэспублікай адказваем.

— Сёння я праходжу міма вахцёра,—сказала Мар'я,—а ён трымае газету і гаворыць: «Ну, глядзі цяпер, Марыйка, не выканаеш умовы, не прапусчу на камбінат». Ён, вядома, пажартаваў са мной, а вось зараз я сапраўды не ўяўляю, як гэта можна будзе праходзіць у цэх, не стрымайшы слова...

Гэтую сур'ёзную размову вялі дзве радавыя савецкія, зусім яшчэ маладыя дзяўчыны.

Чаму магла-б быць прысвечана размова двух работніц іх узросту і прафесіі 10 год назад, у панскай Польшчы? Якія пытанні, якія клопаты маглі займаць іх тады? Страх быць выкінутым гаспадаром на вулі-

цу, мара зарабіць колькі-небудзь, каб хоць раз у дзень пад'есці. Жорсткі капіталістычны ўціск нявечы ў лёс маладой дзяўчыны, пазбаўляў яе сучаснага і будучага, хутка ператвараў яе з маладой у старую.

У шчырай, сардэчнай размове двух сябровак—Каці Цыбульскай і Марыі Падгол, у іх працы адчуваецца, як савецкі лад выходзіць новага чалавека, тварца сацыялістычнага жыцця.

Хваляванні, раздум'і Каці і Марыі можна абагуліць адным паняццем: любоўю да Радзімы. Гэтая любоў акрыляе іх, як і ўсіх савецкіх людзей. У кожнай работніцы камбіната ёсць дакладны асабовы рахунак. Ён вывешан на самым відным месцы станка. Для прадзільшчыцы або ткачыні ён прадстаўляе сабою дакладны самакантроль, строгую самаправерку, штодзённую меру працы, што ўкладаецца ў агульнанародную справу.

Наогул-жа гэты асабовы рахунак ёсць люстра цудоўнай душы савецкага чалавека, які самааддана працуе на добрабыт Радзімы.

Заглянем у асабовы рахунак вінтаўшчыцы Марыі Падгол. У дзённіку яе паказчыкаў за ліпень многа выдатных лічбаў: 112, 116, 127, 135. Гэта крывая штодзённага выканання (у працэнтах) плана выпуску пражы. Між іншым, заўважым, што Марыя Ражнёва прапанавала гродзенцам спаборнічаць за штодзённае выкананне нормы не ніжэй чым на 120%. Спецыяльная графа ў асабовым рахунку сведчыць аб якасці работы. За адну дэкаду замест плана 481 кілаграм пражы Падгол прапанавала першым гатункам—588 кг., другім—56 кг. Але самая важная графа—эканомія. Адыходы скарачаны ў паўтара—два разы, за месяц эканомлена 30 кг. пражы, гэта значыць—краіна дадаткова атрымала 60 метраў сукна.

Прыемныя лічбы! Яны даюцца нялёгка. Але Марыя імі не задаволена. Яна хоча зрабіць яшчэ больш для Радзімы, якая для Марыі ў прамым сэнсе маці. Бацькі Падгол загінулі ў пачатку Айчынай вайны. Яе, маленькую дзяўчынку, выратавалі, прытулілі партызаны, а пасля вызвалення Беларусі клонат аб Марыйшы ўзяла на сябе дзяржава. Яна выхавала дзяўчыну, вывучыла яе, адкрыла ёй дарогу ў жыццё.

Усяго год назад Марыя Падгол, Каця Цыбульская, Соня Мясько, Зоя Федасенка і многія іх сяброўкі прышлі з школы ФЭІ на камбінат. Усе яны—комсамолкі. Упартасць, прапавітасць, творчыя адносіны да справы дапамаглі ім заваяваць на камбінаце заслужаны аўтарытэт.

... Ніна Крыўцова, якая працуе на двух ткацкіх станках, выконвае заданне не менш як на 120 працэнтаў.

Маленькая ростам, спрытная і кемная, Крыўцова, закончыўшы ФЭІ і прайшоўшы школу ў Ніны Скава-родзінай, хутка стала вопытнай ткачыхай. У яе ёсць чаму навучыцца.

Да пачатку работы Крыўцова па-гаспадарску аглядае станкі, правярае ўточную пражу, уважліва сочыць за чаўнакамі, каб не было абрываў і, як правіла, стараецца да канца дарабіць пачаткі. Усё гэта дае Ніне магчымасць забяспечыць не толькі бесперабойную прадукцыйнасць работы станкоў, але і дасягнуць вялікай эканоміі каштоўнай пражы.

Любоў да сваёй прафесіі дапамагае дзяўчатам працаваць натхнёна і страсна.

...Комсамолка Раіса Пракушок з вялікай ахвотай змяніла пасадку сирававода ў абласным фінансавым аддзеле на прафесію ткачыні. Яна прышла на камбінат, калі ён толькі пачаў будавацца. Яшчэ не было ткацкіх станкоў, не было на чым вучыцца, і Раіса цягла цэглу,

тынкавала сцены, бяліла цэхі. А калі ўстанавілі станкі, пачала вучыцца і стала выдатнай ткачыхай. Ёй дораг камбінат, цэх, работа. Сваю прафесію Раіса не прамыняе ні на якую іншую.

— Маё сукно носіць сотні савецкіх людзей, — з гонарам гаворыць яна, — і я хачу, каб ніхто не крыўдзіўся на якасць маёй работы.

А якасць любога гатунку сукна, якое вырабляецца Раісай, ці то драпу серпухоўскага ці драпу балтыйскага, выдатная. Раіса задаволена, што ёй у тры разы ўдалося скараціць адыходы пражы. Вядома, калі пачне працаваць новы ткацкі цэх другой чаргі, можна будзе дабіцца яшчэ лепшых вынікаў: там ткацкія станкі з аўтаматамі, якія самі адшукваюць абрывы нітак.

Разам з майстрамі і падмайстрамі дзяўчаты настойліва змагаюцца за тое, каб выканаць сваё пачэснае абавязальства: да канца года эка-

номіць каля 4.000 кілаграмаў пражы і выпрацаваць з яе звыш 3300 метраў тканіны. Такая мэта пастаўлена ў спаборніцтве з Марыйай Ражнёвай і Лідзіяй Капаненка.

Гродзенскія комсамолкі памятаюць, што для заваявання поспеху трэба няспынна вучыцца, паглыбляць тэхнічныя веды, удасканалюць працу. Купавінскія тэкстыльшчыцы далі ў сваім пісьме рад каштоўных парад, і дзяўчаты іх цяпер укараняюць у вытворчасць.

Днём і ўначы гудуць станкі. Слаўныя гродзенскія комсамолкі нясуць працоўную вахту. Ідзе ўпартая барацьба за якасць, за беражлівасць, за звышпланавыя метры прадукцыі.

У згуртаванасці, самаадданасці, настойлівасці калектыва нараджаецца перамога.

Вера Храпунова — ткачыха-стахановка Слонімскай лентачнай фабрыкі. Яе дзённая выпрацоўка — 140 проц. плана.

Фото І. Шышко.

СУСТРЭЧА

Беларускі пісьменнік Янка Брыль напісаў першую частку свайго новага твора «Граніца». У гэтым рамане прайдзіва паказана праца і барацьба працоўных былой Заходняй Беларусі. Ніжэй мы змяшчаем ўрывак з рамана.

У падземнай «друкарні» гарыць лямпа.

Яна стаіць на дошцы, пакладзенай на вялікай бочцы з-пад капусты, якую маці квасіла некалі цэлымі галоўкамі. На меншай бочцы, з-пад капусты крышанай, ляжыць вялікая днушка. Гэта — «стол рэдактара». «Друкарскі станок» марусінай памочніцы, Волечкі Чыжык, складаецца з накрывай другім днушкам бочкі з-пад гуркоў, ладнай стопкі паперы і валіка—усё абсталяванне падпольнага шапірографа, пры дапамозе якога Ганчароўскі падраён Слонімскага раённага камітэта КПЗБ падтрымлівае полымя барацьбы, распаўсюджвае слова большэвіцкай праўды.

Волечка пакуль што не друкуе. Яна стаіць за спіной Марусі і праз галаву яе глядзіць, захапляецца. (Цяпер, праўда, не «Марусі», бо сам-на-сам «Маруся» для Волечкі—толькі Соня.) А на тонкіх губах, як заўсёды, лісіная, хітранькая ўсмяшка. Волечка ўсім захапляецца: Соняй, жыццём, барацьбой, Анатолем, гармонікам, песнямі!.. З-пад рукі гэтай чараўніцы—Сонькі—на шкло паволі кладуцца радочкі слоў. Гэта—песня. І не проста песня, а песня, якая ўзнімае, запальвае. І яшчэ раз—не толькі песня, а песня, якую зноў напісаў Анатоль. Яе Анатоль! І паспрабуй тут, хто жывы, не захапляцца!..

Волечка не вытрымала. Яна зайшла збоку і нізка прысела на перавёрнутым кошыку (бульбы ў пограбе даўно няма, а кошык дзядзька Якуб чамусьці пакінуў. Відаць, з дадады, што не было чаго больш набіраць.) Ну вось, гэтак Сонька відаць уся. Піша Сонечка, перапісвае... Кароткія светлыя валасы спусціліся пасмамі абапал шчок, а вейкі—як быццам заплюшчаны: яна ўважліва глядзіць на тое, што робіць. Трохі паправілася, акрыяла пасля турмы. Такая сур'ёзная, Сонька, а глядзі

што зноў усміхнецца. І смяецца не так, як усе, а зусім асабліва, па-свойму.

— Мілая Сонька. Што-б я дала, каб быць хоць крышку падобнай да цябе!

— Што-ж ты, Чыжык,—ізноў з галінкі на галінку пераскочыла?

Соня спачатку ўсміхнулася сваёй цёплай, шырокай усмяшкай. Здавалася, што вось пачуецца яе грудны смех, ад якога і сама захочаш смяяцца, але не—Сонька сур'ёзная зноў.

— Вось і ўсё,—сказала яна, дапісаўшы апошняе слова.—Бяры друкуй.

Волечка ўстала, узяла з «рэдактарскага стала» спісаную шыбу, асцярожна палажыла яе на свой «станок» і пачала дзейнічаць.

Нічога, што Волечку даўно прызвалі Чыжыкам,—за лёгкія скокі, за прыпеўкі, якія яна вышчабетвала лепш за іншых дзяўчат, за ўсю яе маленькую, рухавую натуру. У працы Волечка таксама і сур'ёзная, і спраўная. Мама каза не так сабе, што за кроснамі яе не паправіш. Не дарэмна і ячэйка лічыць яе сур'ёзным таварышам: вось даручылі ёй дапамагаць Соні, і кажуць нават, што яна—залаты друкар.

Яна палажыла на шкло першы ліст паперы і накатала валікам «люстра», першы адбітак. Другі адбітак, накатаны з «люстра», яна асцярожна, трымаючы, як матыля за крылі, за краечкі ліста, прынесла на стол рэдактара.

А Волечцы хацелася-б ізноў, яшчэ раз пачуць гэту песню ўголас. Але Толі няма, а Соньцы скажы—смяяцца будзе. Не смяяцца, а так усміхацца, бо ведае ўсё пра цябе... І вось Чыжык чытае сама, як малая, варушачы тонкімі губкамі, на якіх неразлучна блукае хітранькая ўсмяшка.

«Ой, вядуць, вядуць дарогай скутых. Не лісты звіняць асеннія, а пугы,

Не вятры галосцяць следам у дуброве,—

Нашы маткі, сіраты і ўдовы...»

А далей ідзе самае дарагое, самае прыгожае:

«Толькі помсты нашай путамі не звязуць,

Яна заравам апоўначы устанець Над асадніцкімі хатамі, сялібамі, Палацовымі зазвоніць шыбамі...»

— Здрава, Чыжык, га?—спыталася Соня, па-свойму дзергануўшы ўгару галаву.—Чаго варты наш Толі! Не шапірографам такія словы пэцкаць: іх-бы ў кніжку. Ды ў нас яны і так загавораць як след!

Ліст за лістам накладаўся на «люстра», ліст за лістам выходзіў з-пад валіка, запісаныя словамі песні. Перад гэтым была лістоўка—адозва камітэта да рудненскіх лесарубаў, у якіх вось-вось павінна ўспыхнуць забастоўка. Потым будзе тое, што Сонька запісвала ўчора па радыё: праўда аб жыцці ў СССР, у калгасах і ў горадзе. А заўтра ўсё гэта трэба будзе разнесці па вёсках. Зноў, можа, спаткаецца крук, паліцэйскі. Як яна ўдала выкруцілася ад яго пазаўчора! А страшна ўсё-ж такі, што ні кажы...

— Сонька.

— Ну?

— Сонечка.

— Ну, што ты хочаш?

— А ты скажы мне па праўдзе: ты-ж таксама некага любіш?

Гэта была і ўпэўненасць у тым, што Соня—такая слаўная Сонька!—напэўна мусіць знайсці і пакахаць свайго найлепшага, упэўненасць і нейкае зусім маладое, дзівочкае жаданне апраўдаць сябе ў вачах старэйшай, сталай сяброўкі.

А Сонечка ўсміхнулася неяк загадкава, сумна.

— Які ты, Чыжык, дарослы зрабіўся,—сказала яна.—усё сама ведаеш, аб усім здагадваешся...

— Сонька, мілая, хто ён і дзе ён

Цяпер? Ты-ж мне ніколі аб ім не казала ні слова.

— І цяпер, лісанька, не скажу. І казаць мне пакуль што няма чаго... Так яно неяк у нас і ідзе, не зразу-мець да канца...

Зверху пачулася, як у дзверы знадворку пастукала клямка. Потым тата не вытрымаў: прыдчыніў дзверы, прыўзняў спавіты вяроўкай пук гарошын, якім было заткнута жара-ло, і ціхенька паведаміў:

— Ідзі.

— Ну, ты збярэ і схавай,—загадала «Маруся».

У рэдкай цемры сяней яна ледзь-ле наткнулася на мужчыну.

— Асцярожна, гаспадынька, з гасцямі, — упоўголоса, цёпла сказаў незнаёмы. — Ну, а мне з сарады нездаровіцца.

— Андрэй!—прыглушана ўскрыкнула яна.

А потым, хуценька завесіўшы коўдрай адзінае ў кухні акно, запаліла газніцу, убачыла яго твар і на момант спынілася. Падумала, што зможна павітацца з ім па-свойму хвацка, як вітаюцца роўныя, аднолькава моцныя таварышы, але раптам, зусім нечакана для самой сябе, забылася на ўсё, міжвольна прытулілася гарачым ілбом да яго сыраватай, халоднай курткі і яшчэ раз, не верачы шчасцю, спыталася:

— Андрэй, дык гэта ты?

* * *

Андрэй і Маруся сустракаліся дагэтуль толькі адзін раз: у снежні 1930 года, у Вільні, на кватэры «Яніны».

Звечара ён і «Якім» чакалі «Марусю». Пра гэтую самую Марусю яму давялося пачуць вельмі шмат. Лявон любіць людзей, і харошым таварышам адмервае, як кажуць, не важацы, не баючыся, што словы любасці і пахвалы могуць часам пасыпацца і пераз верх. Апроч таго, перад кожнай сустрэчай з новым таварышам Андрэй любіў ці, лепш сказаць, не мог не згадаць, што гэта будзе за чалавек.

Ад расказаў Лявона вобраз Марусі складаўся з вялікай адданасці справе і з сілы, сярод дзяўчат не зусім звычайнай. Маруся была «дзявочай душой» у комсамольскай арганізацыі Віленскай беларускай гімназіі; на канікулах Маруся выдатна працягвала комсамольскую работу ў роднай вёсцы; Маруся — адна з арганізатараў іх студэнцкай забастоўкі супроць фашызмацы і ліквідацыі беларускіх школ... А цяпер (значыць, тады, у снежні 1930 года) Маруся цалкам гатова на тое, каб цэнтр даручыў ёй работу ў маштабах нават акругі.

Так расказваў Лявон. І было, калі не вельмі, дык не зусім звычайна цікава — хто-ж такая хваленая Маруся?..

І яна, як заўсёды бывае, з'явілася іншай, чым ён чакаў і мог згадаць. І знаёмства з ёй не прынесла расчаравання, а нават наадварот — ачара-

вала яго. Першым і асноўным, што падкупіла Андрэя (што падкупляла ўсіх, хто сутыкаўся з ёй), была абсалютная непасрэднасць, такая адданасць справе, да якой, здавалася, нават на момант не магла дакранацца хістанні. Хацелася верыць і верылася, што для гэтай дзяўчыны — змагацца, ісці на ўсякія цяжкасці і ахвяры — неабходна таксама, як дыхаць паветрам. Уражала і нават расчульвала яе ўласцівасць — здзіўляцца.

Вось яна спазнілася. Думалі, што сёння яна і зусім не зможа, не здолее прыйсці... «Ой, што вы — а як-жа?!» Тут было проста здзіўленне. Цэнтр даручае ёй весці інструктаж па ўсіх комсамольскіх райкомах Навагрудскай акругі. Як яна лічыць — ці справіцца з гэтым? «А як-жа?!» Тут ужо і здзіўленне і гордасць, цудоўная гордасць маладых, арліная гордасць левінаў. На Навагрудчыне нашым нялёгка. І для яе зусім не выключана магчымасць арышту, знаёмства з дэфензівай і кратамі. Яна добра ўлічыла ўсё гэта? «Ну што вы, — а як-жа?!» Тут здзіўленне гранічыла проста з крыўдай: як можна было падумаць, што яна, комсамолка, можа спалохацца!

Усе гэтыя якасці былі неразлучнымі з яе вялікімі, то задумёнымі і сур'ёзнымі, то цёплымі, іскрыстымі вачыма, з яе шырокай чароўнай усмешкай, з яе грудным, чароўным смехам.

Ад поўных, румяных шчок, ахутаных белай пухоўкай, ад светлых валасоў, над ілбом шчодро пацяршаных снегам, ад вышыванага кажушка, пад якім было песнавата ўсхваляваным пасля хуткай хады

грудзям, ад простага, шчырага усмешкі — у ціхі мяшчанскі пакойчык «Яніны», з кафляным цяплом белай галандкі і мандалінай на коўрыку, па-веяла чарамі вескі, прыроды, подыхам той непаўторнай красы, што носіць цудоўнае імя — дзявочасць.

Ах, Маруся, Маруся! Не казалі адзін аднаму нічога... Ці не, не так — выказалі толькі адно, што звяло іх на сцэжках падполля, тую прагу святлейшага заўтра, што так цудоўна, так моцна ўкладаецца ў словы покліча: «Сустрэнемся на барыкадах!» Аб пачуццях, якія так добра перадаюцца і ўспрымаюцца на момант вачэй — не паспелі сказаць нічога. Панеслі іх — кожны ў свой бок.

З вечнай думкай пра скарб, які ўжо знойдзены, якога цябе не пазбавіць ніхто, ён хадзіў па завулках Варшавы і Вільні, па грэблях Піншчыны і па траве над Бугам...

А яна?

Не ведаў, хоць і верыў у гэта, што і яна панесла ў свет яго амаль дзіцячую падчас усмешку, той суровы агонь, што пасвечваў часамі ў ягоных вачах, — цёмнасініх, пад чорнымі брывамі, што заўсёды здаюцца звязанымі нейкім вялікім клопатам, нейкай глыбокай задумай... Не ведаў, якога сэнсу, якога гучання набудуць для Марусі яго простыя словы, сказаныя пры развітанні: «Ідзі, працуй і заўсёды будзь з намі». Яна была заўсёды з ім — найлепшым з тых змагаюў, якіх яна асабіста ведала, — і ў дні напружанай працы, і ў гадзіны жорсткага выпрабавання. Калі яе праз некалькі месяцаў пасля сустрэчы, на трэція суткі допытаў прыкавалі за рукі да падлогі камеры ў Стаўбцоўскай дэфензіве, —

Маруся заплакала. Упершыню. Слязьмі вялікай, перамогшай радасці. Заплакала ад таго, што без слоў паўтарала адзіныя, найдаражэйшыя на свеце словы: «Таварышы, я з вамі!..» І ў гэтых словах быў ён — як заўсёды адзін сярод першых, каго хацелася пераймаць.

І ў турме, і на волі яна думала аб той заповітнай хвіліне, калі зможа, нарэшце, сказаць яму ўсё, калі стане, нарэшце, ягонай. Хацелася парой прыцягнуць яго да сябе ўсімі чарамі непераможнай дзявочай тугі — і не магла; ён быў не дзе далёка. А іншы раз хацелася і адагнаць яго ад сябе — ды ён быў вечна побач з ёй...

Ах, Маруся, Маруся! Вось ён, той выснены момант сустрэчы, настаў. Ён не ведаў, куды прывядзе яго сцэжка, не ведаў, ці можа забыцца, што Ганчары каля Слоніма — гэта родная вёска яго найраднайшай дзяўчыны, якраз той самай Марусі.

Што-ж, ён прышоў і пайшоў...

А цяпер ізноў — «Сустрэнемся на барыкадах!», ізноў — «На акупанта!»¹. За савецкае, светлае заўтра, за сустрэчу з табой!..

¹) Баявыя поклічы, якімі віваліся ўдзельнікі рэвалюцыйнага руху ў былой Заходняй Беларусі.

Шчасце перамогі

НІКАЯ няясная трывога парушыла моцны дзавочы сон. Броня перавярнулася на спіну, расплюшчыла вочы і села на пасцель, прыслухоўваючыся. У хаце стаіў поўзмрок. Насупраць цмяна свяцілася акно. А па шкле асцярожна шуршалі кроплі дажджу, якія гнаў цёплы вясновы вецер. Цяпер усё стала зразумела: іменна гэты падазроны, ледзь улоўны шум і разбудзіў дзяўчыну. Першы вясновы дождж. Ён-жа адразу з'есць рэшткі снегу, расплавіць мёрзлую зямлю, і мутныя патокі вады хлынуць на пасевы, пагражаючы змяшчаць з гразю, вымачыць пашчотныя маладыя ўсходы. Не, гэтага дапусціць нельга!

Дзяўчына хутка апранулася і выйшла з хаты. У твар адразу павеяла вясной. Цёплы ветрык, напоены смутнымі трывожнымі пахамі, буйнымі дажджавымі кроплямі прыемна асвятляў шчокі, лоб. Дзяўчына глыбока ўздыхнула, спусцілася з ганка і пайшла уздоўж вуліцы да Тані Брэль. Участкі-ж іх звенняў побач. Трэба папярэдзіць сяброўку аб пагражаючай небяспецы.

Але на паўдарозе яны сутыкнуліся нос з носам і весела рассяміліся. Аказалася, што Таня з тым-жа намерам спяшалася да Броні. Сяброўкі хутка сабралі членаў звенняў, узброіліся рыдлёўкамі, кіркамі і вышлі за ваколіцу соўгаса. Не глядзячы на слякаць, чатыры кіламетры прайшлі хутка і зараз-жа ўзяліся за капанне дадатковых канавак, паколькі выкапаных раней было недастаткова. Шумнымі мутнымі патокамі вада пацякла з палёў у нізіны.

Дамоў вярталіся апоўдзень змораныя, але задаволеныя. Аб многім можна перадумаць, пакуль пройдзеш чатыры кіламетры. І Броня думала, думала аб тым, колькі працы і клопатаў патрабуе гэты ўчастак зямлі ў чатырнаццаць гектараў. І трэба яму аддаць усё, каб атрымаць потым ва ўзнагароду высокі ўраджай.

У канцы красавіка і ў маі надвор'е выдалася сонечнае, цёплае. Жыта дружна ішло ў рост, мацнела, набірала сокаў і сіл, радуючы сэрца Броні. Гэту вясёлую 17-гадовую дзяўчыну можна было часта су-

страць на ўчастку. Невысокая, стройная, з жывымі карымі вачыма, у кароткім шэрым пінжачку, яна схілялася над сочнымі сцябламі маладога жыта, ласкава перабірала яго рукамі, нібы загадзя прыгадваючы ў памяці вагу будучых каласкоў.

У соўгас вярталася задаволеная, радасная, поўная новых сіл. Каласкі абяцалі быць тутімі і поўнымі. Праўда, спачатку Броню не на жарты непакоіла гушчыня жыта. Траскоўская кінулася ў канцылярыю да агранома.

— Адам Іосіфавіч, — яшчэ з порога крыкнула яна, — як-бы бяда не здарылася...

Адам Іосіфавіч уважліва выслухаў звеннявую і адразу рассяў яе апасенні.

— Што праўда, дзяўчына, то праўда, — задумліва сказаў аграном. — Жыта ў нас зараз густое і да некаторай ступені асаблівае — «петкус». Добры гатунак. Асабліва на нашых землях багаты ўраджай дасць. А потым мы, дзяўчына, дадзім яго насенне суседнім калгасам. І не толькі ў нас, а ўсюды вакол высокія ўраджай пойдуць. А гавару я табе аб гэтым для таго, каб ты і

Паляводчае звяно Марыі Меляшчына (соўгас «10 год БССР» Любанскага раёна Бабруйскай вобласці) сабрала па 37,99 цэнтнера азімага жыта) з кожнага гектара з плошчы ў 15 гектараў.

Фота В. Марцыонка.

дзяўчаты яшчэ лепш жыта даглядалі. Гэта-ж не жыта, а золата. А на конт гушчыні не хвалюйся, сам бачыў, ведаю. Гэта не страшна: у нашай зямлі сокаў хопіць, каб кожны каласок сокамі наліць. Прарэджаць не трэба. Зразумела?

— Зразумела, — радасна сказала Броня. — Усё зразумела, Адам Іосіфавіч, а ў маіх дзяўчатах можаце не сумнявацца — не падвядуць.

— Ведаю, ведаю, — засмяўся Пікулік і моцна паціснуў руку дзяўчыне. — Многа ў вас маладога задору і справу ведаеце. Гэта добра. Нездарма цэлую зіму аграгэніку вивучалі...

Членам звяна Траскоўскай праполку давалася зрабіць толькі адзін раз. Жыта расло так хутка і дружна, што адразу заглушыла ўсё пустазелле. Здавалася-б, цяпер за лёс ураджаю можна было і не хвалявацца. Але дзяўчаты хваляваліся. Яны часта ўсе разам прыходзілі на ўчастак, аглядзеўшы жыта, садзіліся ля дарогі ў кружок і заводзілі не новую ўжо, але заўсёды такую цікавую, захапляющую размову аб відах на ўраджай.

Непрыкметна надыйшоў гарачы час. І тады, як і на ўсіх этапах сельскагаспадарчага года, звяно Броні Траскоўскай працавала дружна і чотка. Уборку завяршылі за шэсць дзён, не пакінуўшы на полі ніводнага каласка.

І вось, нарэшце, пачаўся абмалот. Здаецца, ніколі раней за такі кароткі тэрмін не перажыла Броня столькі трывог і хваляванняў. І нядзіва: у гэтыя чатыры дні падводзіліся вынікі яе работы за цэлы год. Броня і яе сяброўкі ні на хвіліну не адыходзілі ад малатарні. Ганна Іотка разразала снапы, Маня Максімовіч і Вера Іотка падавалі, а звеннявая накіроўвала іх у барабан, Каця Захарава дапамагала мужчынам адносіць зерне...

Гудзіць матор, стукае малатарня. Каля яе без лішняй мітусні ходзяць людзі. Броня змарылася, ёй хочацца перадыхнуць, але яшчэ не час. Гара снапоў робіцца ўсё меншай і меншай. Раптам замаўчаў матор, услед за ім — малатарня. Вакол стала незвычайна ціха. Значыць, усё скончылі. Вунь ад кладовай шырокімі крокамі ідзе дырэктар соўгаса Фёдар

ЖАНЧЫНЫ-КАМЕНШЧЫКІ

На беразе ракі Гаражанкі разгарнулася будаўніцтва Гарадоцкага ільнозавода. Зусім нядаўна сюды падвозілі цэглу, цэмент, лес і іншы будаўнічы матэрыял, капалі катлаваны для закладкі фундамента.

Прайшло пасля гэтага нямнога часу, а як ажывілася пляцоўка! Тоўстыя цагляныя сцены падняліся ўжо на вышыню некалькіх метраў.

З вялікім поспехам на будаўніцтве працуюць жанчыны-каменшчыкі. Яны попеч з мужчынамі спаборнічаюць за выкананне і перавыкананне дзённых норм, за датэрміновае завяршэнне будаўніцтва ільнозавода. Каменшчыкі адзінагалосна прынялі абавязацельства закончыць кладку цэглы вытворчага корпуса раней устаноўленага тэрміну.

Ініцыятарамі гэтага пачыну былі жанчыны-каменшчыкі. Тадора Рыбакова, прымяняючы стаханавіцкія метады працы на ўкладцы цэглы на суцэльнай сцяне, выконвае норму на 130 працэнтаў. З будаўніцтвам Рыбакова пазнаёмілася нядаўна. На будоўлю яна прышла з калгаса. Некаторы час працавала падручнай каменшчыка на будаўніцтве Бешанковіцкага ільнозавода, а пасля сама авалодала спецыяльнасцю каменшчыка. Калі завод быў пабудаван, Рыбакова напрасіла трэст, каб яе накіравалі на іншую будоўлю.

Навічок на будоўлі і Ніна Кавунова. Але як яна ўпэўнена ходзіць па насцілах рыштавання, хутка і дакладна кладзе цэглу да цэглы! Да гэтага Ніна працавала поварам у сталовай. Паступіўшы на будоўлю падручнай да каменшчыка тав. Бесава, за два тыдні асвоіла тэхніку кладкі цэглы. Праз поўмесяца пачала працаваць самастойна. Цяпер Ніна Кавунова не толькі выконвае, але і перавыконвае норму. Свае метады працы яна безупынна ўдасканальвае, каб як мага больш карысці прынесці любімай Радзіме.

На рыштаванні з кожным днём надываецца ўсё больш і больш жанчын. Яны ідуць сюды авалодаць важнай і пачэснай спецыяльнасцю будаўніка.

В. МАКЕЕВА.

Гарадоцкі раён
Віцебскай вобласці.

Ягоравіч Маханёк, а за ім ледзь паспявае на сваім пратэзе аграном Пікулік. Зараз яны аб'являюць вынікі. А раптам няўдача?.. Броня густа чырванее, нізка схіляе галаву, баючыся глянуць на сябровак, якія застылі ў напружаным чаканні.

Дырэктар ужо побач. Але чаму ён маўчыць і толькі па-сяброўску моцна паціскае руку Броні? Сэрца дзяўчыны пачынае біцца мацней і часцей, напаўняючыся невыразнай радасцю. Яна падняла галаву і сустрэла радасную ўсмішку дырэктара.

— Таварышы! — урачыста скажаў Фёдар Ягоравіч. — Звяно Тра-

скоўскай з кожнага з 14 замацаваных за ім гектараў намалаціла па 30 цэнтнераў жыта. Чэсць і хвала за гэта маладым працаўніцам.

Броня хацела сказаць у адказ, што гэта не толькі іх заслуга, што гэта заслуга трактарыстаў, дырэктара, агранома, усяго калектыва саўгаса, што і ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга за ўраджай мінулага года яна ўзнагароджана толькі дзякуючы ім, што адна яна нічога не змагла-б зрабіць. Але слоў падабраць не магла. Ёй лягчэй было працаваць, чым гаварыць. Ды і навошта гаварыць аб гэтым, калі і без слоў усё ясна.

Нядаўна ў Брэсце прайшлі рэспубліканскія спаборніцтвы на прышывства спартыўнага таварыства «Спартак» па лёгкай атлетыцы. Самая цікавая барацьба адбывалася паміж старэйшай спартсменкай таварыства мінчанкай А. Грыневіч і самай маладой удзельніцай спаборніцтваў, вучаніцай 9-га класа Т. Смалей (Брэст). У забегу на 100 метраў прышывства ўзяла Грыневіч. Па прыжках у даўжыню першае месца заняла Смалей. На здымку: Т. Смалей (злева) і А. Грыневіч.

Фото В. Германа.

АБ НАШАЙ ФЕРМЕ

Адразу-ж пасля вызвалення ад фашысцкіх захопнікаў пачаў адраджацца наш калгас.

Ва ўсіх калгаснікаў было адно жаданне: хутчэй убачыць свой калгас такім квітнеючым, якім ён быў у даваенны час. Першая сур'ёзная задача, якая паўстала перад намі, гэта аднаўленне жывёлагадоўчых ферм.

У пачатку арганізацыі фермы на ёй было толькі тры свінаматкі і 36 кантрактаваных парасят. Сёння на ферме 170 галоў свіней.

Не адразу так вырасла ферма. Шмат часу праводзіла на ферме я і мае сяброўкі Нядзелька Лідзія і Кануш Тоня. Шмат цяжкасцей было ў нас. Але мы перамаглі цяжкасці, і жывёла, вырашчаная намі, здаровая, моцная, высокапрадуктыўная. Шмат дапамаглі нам парады зоатэхнікаў. Мы абменьваліся вопытам сваёй работы са свінаркамі іншых калгасаў нашага сельсовета.

У адказ на пастанову Савета Міністраў СССР і ЦК ВКП(б) аб трохгадовым плане развіцця грамадскай калгаснай і саўгаснай прадуктыўнай жывёлагадоўлі мы ўжо выканалі і перавыканалі на 75 працэнтаў вызначаны для нас план, а к канцу трэцяга года выкананем на 240 працэнтаў.

А. ПРАТАСЕНЯ.

Калгас «Прамень Комуны»
Слוצкага раёна

... З тока сяброўкі вярталіся дамоў, калі ўжо зусім спямнела. У хатах ярка гарэлі электрычныя лампачкі. Дзяўчаты, абняўшыся, павольна ішлі па шырокай саўгаснай вуліцы. У гэтыя хвіліны, перапоўненыя шчасцем перамогі, яны не маглі гаварыць ні аб чым. Іх думы і пачуцці магла выразіць хіба толькі песня. І сяброўкі спявалі. Словы ўдзячнасці Радзіме, вялікаму Сталіну на хвалях знаёмага матыву разносіліся далёка вакол.

Н. МЯЦЕЛЬСКІ.

Палеская вобласць,
Васілевіцкі раён,
саўгас «Водрыч».

Удзельніцы 3-й рэспубліканскай нарады па народнай асвете. Злева направа: Л. Т. Кур'ян (Полацкая вобл.), В. В. Гурыновіч (Мінская вобл.), П. С. Лубяка (г. Горкі), В. В. Шкарубская (Полацкая вобл.), В. С. Кузьміна (Магілёўская вобл.), Л. В. Грынаўцава (Магілёўская вобл.).

Фото М. Мінковіча.

Сувязь сям'і і школы

АЧАЎСЯ 1949—50 навучальны год—першы год усеагульнага абавязковага сямігадовага навучання. Звыш паўтара мільёна савецкіх дзяцей прышло 1 верасня ў школы БССР.

Савецкая школа заклікана не толькі навучаць дзяцей асновам навук і на іх базе закладваць фундамент марксісцка-ленінскага светопгляду, але і выхоўваць дзяцей у духу жыватворчага савецкага патрыятызма і нацыянальнай гордасці, гораха любячымі сваю сацыялістычную Радзіму, бязмежна адданымі савецкаму народу, камуністычнай партыі, вялікаму Сталіну.

Савецкая школа заклікана вучыць дзяцей сумленнасці і праўдзівасці, выхоўваць іх у камуністычным духу.

Але камуністычнае выхаванне дзяцей і падроскаў не можа паспяхова ажыццяўляцца школай, калі яно будзе праводзіцца ёю ў адрыве ад сям'і і грамадскасці.

Каб правільна і паспяхова выхоўваць дзіця, школа павінна добра ведаць яго, ведаць яго сям'ю. Сям'я-ж павінна ведаць выхаваўчыя мэты нашай савецкай школы і ўсямерна садзейнічаць ёй у дасягненні гэтых мэт.

У сям'і з ранняга ўзросту закладваюцца асноўныя рысы характару дзіцяці; у сям'і дзіця атрымлівае першыя ўражанні, якія кладуцца ў аснову яго далейшых уяўленняў аб навакольным свеце. Таму бацькі павінны быць асабліва пільныя і патрабавальныя як да сваіх паводзін, так і да паводзін іншых

членаў сям'і, да ўсяго таго, што робіцца або гаворыцца ў сям'і.

Дзеці надзвычай любяць наглядаць і хутка пераймаюць як добрае, так і дрэннае. Таму як у сям'і, так і ў школе ўсе павінны спрыяць выхаванню толькі правільных уяўленняў аб навакольным свеце і становішчых рыс характару.

Калі дзіця бачыць, што яго бацькі згодна і дружна жывуць, ніколі не сварацца, добрасумленна працуюць, нікога не крыўдзяць і не ашукваюць, цікавяцца школай, з пашанай адносяцца да настаўнікаў, тады і само яно, бачачы добры прыклад бацькоў, будзе добра весці сябе і з пашанай адносяцца да школы, да настаўніка, будзе старанна выконваць усе даручэнні і заданні школы і настаўніка. І, наадварот, калі дзіця бачыць, што яго бацькі заўсёды сварацца, ашукваюць адзін другога, дрэнна гавораць аб настаўніку, якому даручылі яго выхоўваць, калі яны нядабайна адносяцца да працы, да сацыялістычнай маёмасці, то і дзіця будзе гэтак-жа нядабайна адносяцца да вучобы, будзе ашукваць бацькоў, настаўніка, будзе абражаць і крыўдзіць сваіх таварышоў. Такім чынам, ад бацькоў перш за ўсё і залежыць правільнае, камуністычнае выхаванне дзіцяці, асабліва ў малодшым узросце.

Не ў меншай, а яшчэ ў большай ступені павінны быць патрабавальнымі да сябе, да сваіх паводзін у быту і на рабоце настаўнікі школы. Усім вядома, якое вялікае значэнне мае асабісты прыклад настаўніка ў справе навучання і выхавання вучняў. Бацькі дома і настаўнікі

ў школе — гэта людзі, з якіх дзіця бярэ прыклад, якіх яно стараецца пераймаць у сваіх паводзінах, у сваёй дзейнасці. І бяда, калі ў сям'і паміж бацькамі і маці і паміж сям'ёй і школай няма ўзаемаразумення і мэтанакіраванага адзінага выхаваўчага ўздзеяння на дзіця. Чакаць станоўчых вынікаў выхаваўчай работы ў такіх выпадках цяжка.

Якіх, напрыклад, вынікаў свайго выхаваўчага ўплыву могуць чакаць ад свайго сына бацькі вучня 4-га класа 60-й чыгуначнай школы Лёні У. Лёня рос у сям'і, не бачачы перад сабой добрага прыкладу, не адчуваючы на сабе ні ласкі маці, ні клопатаў бацькі. П'янка, лаянка, а часам і драка—вось што амаль кожны дзень прыходзілася бачыць і чуць Лёню. У выніку Лёня нядабайна стаў адносяцца да вучобы, часта прапускаў заняткі, прыходзіў у школу непадрыхтаваным, веў сябе недэцывіравана, абражаў настаўніка. Усе спробы настаўніка ўстанавіць сувязь з сям'ёй і дапамагчы Лёню стаць на правільны шлях не знайшлі належнага водгуку і падтрымкі з боку бацькоў. Лёню скалечылі ў сям'і, ён перарастае і дзевяцігоднік, у яго няма жадання вучыцца. Такім яго зрабіла сям'я, якая не хацела прыслухавацца да парадаў школы.

Бацькі павінны памятаць, што ў цяжкіх выпадках з іх дзецьмі трэба не канфлітаваць, не сварыцца з настаўнікам, а з добрым сэрцам, як кажуць, ісці да настаўніка за парадамі і разам з ім вырашаць, што і як трэба рабіць, каб правільна выхоўваць дзіця.

Лепшыя ўзоры выхавання дзяцей

У сям'і пакінулі нам бацькі Владзіміра Ільіча Леніна. Мар'я Ільінічна Ульянава ў сваіх успамінах піша аб тым, які велізарны выхаваўчы ўплыў на яе аказала дружба і згода паміж бацькамі.

Бацька Владзіміра Ільіча, Ілья Нікалаевіч, быў узорным сем'янінам.

Не гледзячы на сваю занятасць, ён знаходзіў час для таго, каб сістэматычна правяраць выкананне дзецьмі ўрокаў, сачыць за чытаннем дзецьмі кніг. У сям'і Ульянавых ніколі не захвальвалі дзяцей. Вышэйшай узнагародай для дзяцей была радасць бацькоў з поведы іх поспехаў.

Дзесяткі тысяч бацькоў нашай савецкай сям'і правільна выходзілі сваіх дзяцей. Яны пільна сочаць за тым, як вучацца іх дзеці, як яны вядуць сябе ў школе і па-за школай, часта заходзяць у школу за парадамі, узгадняюць свае дзеянні з дзеяннямі настаўнікаў.

Прыкладам правільных узаемаадносін са школай і правільнага выха-

вання дзяцей у сям'і можа служыць Надзежда Спяпанаўна Залеская — маці вучня 4-га класа той-жа 60-й чыгуначнай школы Аліка Залескага.

Не гледзячы на сваю занятасць па службе, Надзежда Спяпанаўна знаходзіць час, каб трымаць цесную сувязь з школай, з настаўніцай, каб параіцца з ёю па ўсіх пытаннях, звязаных з выхаваннем сына. Алік — здольны хлопчык, любіць чытаць і чытае многа, але бессістэмна, прычым так захавляецца чытаннем, што зусім было адарваўся ад сваіх таварышоў па класу, мала бываў у іх кругу. Паводзіны Аліка хваляюць маці. Яна ідзе ў школу за парадамі да настаўніцы. Агульнымі сіламі маці і настаўніцы знаходзяцца сродкі правільнага педагагічнага ўздзеяння на Аліка. У выніку Алік паступова ўключаецца ў жыццё класа, актыўна дапамагае маці ў яе гаспадарчых справах, выдатна вучыцца і пераходзіць у 5-ы клас з пахвальнай граматай. Алік стаў прыкладным ва ўсіх адносінах вучнем.

Комуністычнае выхаванне нямы-

ліма без прывіцця дзецям працоўных навываў. Таму з ранняга ўзросту трэба прывучаць дзяцей да пасільнай працы ў сям'і. Пачынаць гэта трэба з прасцейшых відаў самаабслугоўвання і з кожным годам, паступова ўскладняючы гэтыя навывы, даваць больш сур'ёзныя заданні, напрыклад: догляд вазонаў, падмятанне або мыццё падлогі, мыццё пасуды, падрыхтоўка паліва і г. д.

Паспяховае завяршэнне пасляваеннай сталінскай пяцігодкі і паступовы пераход нашага грамадства ад соцыялізма да камунізма патрабуюць далейшага палепшання комуністычнага выхавання нашага падрастаючага пакалення ў сям'і і школе.

Толькі агульнымі намаганнямі сям'і і школы мы зможам выхаваць з нашай моладзі ўсебакова адукаваных, свядомых і бязстрашных будаўнікоў і абаронцаў камунізма.

І. ВАДЭЙКА,

начальнік Упраўлення пачатковых і сярэдніх школ Міністэрства асветы БССР.

Паглядзіце гэты фільм

„КАНСТАНЦІН ЗАСЛОНАЎ“

(Новы мастацкі фільм вытворчасці кіностудыі «Беларусьфільм»)

МЯ Канстанціна Заслонава шырока вядома ў савецкай краіне. Аб яго гераічнай барацьбе з нямецкімі акупантамі народ склаў нямала песень, літаратурных твораў. Акрамя таго, імя легендарнага беларускага партызана вядома савецкаму глядачу па аднайменнай п'есе беларускага драматурга А. Маўзона.

Нядаўна на экраны нашай рэспублікі пачаў дэманстравацца фільм «Канстанцін Заслонаў». У гэтым цудоўным фільме глядачы зноў убачылі знаёмы ім вобраз бязстрашнага партызана, самаадданнага змагара супроць нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

... Ідзе бітва на падступах да сталіцы. Фашысцкія орды імкнуцца прарвацца да сэрца нашай Радзімы — Масквы. Па закліку таварыша Сталіна ўвесь савецкі народ узняўся на барацьбу з каварным ворагам, каб адстаяць чэсць і незалежнасць сваёй любімай соцыялістычнай бацькаўшчыны.

Ва ўмовах нямецкай акупацыі ў Беларусі разгарэлася жорсткая барацьба супроць захопнікаў. Усюды пачалі ўзнікаць партызанскія атрады, кіруюмыя падпольнымі камітэтамі партыі.

Орша — буйны чыгуначны вузел на шляху да Масквы. Немцы імкнуцца стварыць тут свой апорны пункт, каб да лініі фронту бесперашкодна прасоўваліся вайсковыя эшалоны з жывой сілай, тэхнікай і боепрыпасамі.

Начальнік Аршанскага дэпо малады інжынер Заслонаў да наступлення немцаў на Оршу эвакуіраваў увесь рухомы састаў вузла і выехаў з ім у тыл. Выхаваны партыяй Леніна—Сталіна, гарачы патрыёт сваёй

Кадр з кінофільма «Канстанцін Заслонаў».

Радзімы, Канстанцін Заслонаў прымае цвёрдае рашэнне — змагацца супроць лютага ворага. Ён звяртаецца ў ЦК КП(б) Беларусі з просьбай накіраваць яго ў тыл ворага, у дэпо Оршы, для падрыхтоўкі работ.

... Лінія фронту прайдзена. Заслонаў (артыст лаўрэат Сталінскай прэміі В. Дружнікаў) у Оршы. Перад ім стаіць задача ўвайсці ў давер'е да немцаў, стварыць дыверсійны цэнтр і вывесці вузел са строю.

Мы бачым Заслонава ў кабінёце каменданта Оршы.

доктара Хірта, які назначае Заслонава начальнікам рускіх паравозных брыгад.

Паяўленне Заслонава ў дэпо выклікала абурэнне старых рабочых, якія заклікалі яго імем здрадніка. З другога боку, паяўленне былога начальніка дэпо на рабоце выклікае насцярожанасць гестапаўца, маёра Нейгауза. Ён не верыць Заслонову, які вярнуўся на работу толькі таму, каб «можна было жыць». Але вытрымка Заслонава, лагічнасць адказаў на ўсе пытанні абяззбройваюць гестапаўца і ён згаджаецца з прабываннем Заслонава ў дэпо.

З гэтага моманту Заслонаў наладжвае цесную сувязь з партызанскім атрадам, які дзейнічае ў гэтым раёне. Праз рабочага вадакачкі Шурміна ён звязваецца з некаторымі рабочымі дэпо.

Асобныя рабочыя ведаюць Заслонава як кіраўніка дыверсійнай групы, астатнія-ж маса прадаўжае лічыць яго здраднікам. Тут у Заслонава праяўляецца вялікая сіла волі, вытрымка большэвіка-падпольшчыка: яму балюча, што старыя рабочыя — ранейшыя сябры — лічаць яго здраднікам, але закон канспірацыі не дазваляе яму адкрывацца. Апрача гэтага, вопытны разведчык гестапавец Нейгауз не пакідаў у спакоі Заслонава, безупынна сочыў за ім. У такіх складаных умовах Заслонаў вядзе вялікую работу.

З прыходам Заслонава ў дэпо рамонт паравозаў паскараецца. Знешне ўсё добра. Паравозы адрамантаваны выдатна, але ў дарозе яны ўсе ўзлятаюць у паветра: падпольшчыкі пад кіраўніцтвам Заслонава вырабляюць вугальныя міны. Група падпольшчыкаў вакол Заслонава расце. Старыя кадравыя рабочыя — Кропля (народны артыст СССР і БССР Г. Глебаў), Крушына (народны артыст БССР Дзядзюшка), Семініхін (артыст В. Мар'еў), Галіна (артыстка І. Кандрацьева) робяцца звязваючым звяном між рабочым калектывам і Заслоным. Яны яго актыў і верныя памочнікі ў правядзенні дыверсій.

Калі немцы знайшлі вугальную міну — прычыну ўзрываў паравозаў, Заслонаў дае каманду часова спыніць выраб вугальных мін і знаходзіць іншыя формы барацьбы. Разам з рабочым вадакачкі Шурміным ён ра-

шае вывесці Аршанскі вузел са строю, пазбавіўшы яго водазабеспячэння. Рабочы Шурмін бярэцца замарозіць вадакачку. Ён план выканан. Аршанскі вузел бяздзейнічае. З дэпо не выходзіць ні адзін паравоз. Усё скавана лёдам.

Немцы разгублены. Гестапавец Нейгауз бачыць усё зло ў Заслонове, угадваючы ў ім ворага. Заслонава кідаюць у турму. Арыштаван і рабочы вадакачкі Шурмін. Яго абвінавачваюць у тым, што ён знарок замарозіў вадакачку, і жорстка катуюць. Гарачы патрыёт сваёй Радзімы, савецкі рабочы стойка пераносіць усе катаванні і ні адзіным словам не выдае падпольную групу. Ён памірае ад катаванняў гестапаўцаў.

Дэпо бяздзейнічае, і немцы вымушаны вызваліць Заслонава, каб наладзіць работу дэпо. Доктар Хірт сам тлумачыць гэтае рашэнне Нейгаузу: «Зараз ён нам патрэбен, а расстраляць мы яго паспеем і праз 10 дзён».

У той час чакаецца масіраваны налёт савецкай авіяцыі на чыгуначны вузел. Заслонаў хутка збірае сваіх людзей і дае ўказанне дапамагчы савецкай авіяцыі сігналазай. Гэтае заданне падпольшчыкі выконваюць паспяхова. Вузел у агні.

Але Заслонаў ужо выкрыт немцамі. Яму пагражае смерць. З групай таварышоў ён пакідае дэпо і ўліваецца ў партызанскі атрад.

На экране глядач бачыць Заслонава камандзірам партызанскага злучэння. Ён актыўна прадаўжае барацьбу: ляцяць пад адхоны варожыя эшалоны, узрываюцца масты, знішчаецца чыгуначная лінія, нарушаецца тэлефонная і тэлеграфная сувязь, гараць склады боепрыпасаў, бензасховішчаў, знішчаецца тэхніка ворага.

У фільме «Канстанцін Заслонаў» добра паказана героіка беларускага народа, яго самаадданая барацьба з нямецкімі захопнікамі і любоў савецкіх людзей да сваёй соцыялістычнай айчыны. У фільме відна вялікая арганізуючая і кіруючая роля нашай большэвіцкай партыі ў арганізацыі барацьбы супроць гітлераўскіх варвараў. Гэты фільм глядзіцца з вялікай цікавасцю. Ён выхоўвае ў людзей высокародныя пачуцці любові і адданасці да сваёй Радзімы.

Я. САВІЦКАЯ.

КАРЫСНЫЯ ПАРАДЫ

Адказваем на пытанне А. А. Ельскай (в. Стараселле Шклоўскага раёна) — ЯК ВЫВОДЗІЦЬ ПЛЯМЫ.

Агульнае правіла пры ўдаленні ўсякага роду плям такое: удаляць плямы трэба пры дэнным святле, калі лягчэй вызначыць іх паходжанне і вынік чысткі. Выводзіць плямы трэба як мага хутчэй пасля іх паяўлення. Застарэлыя плямы цяжэй выводзіцца. Перад чысткай усякую рэч трэба старанна ачысціць ад пылу і вулічнага бруду. Пры чыстцы шарсцяных і шаўковых рэчаў неабходна адзначыць плямы злёгка мелам, інакш цяжка будзе іх знайсці, калі рэч будзе мокрай.

Свежыя тлушчавыя плямы выводзяць бензінам, з шоўку — эфірам, а з больш грубых тканін — скіпідарам. Падкладваюць пад пляму ватку і труць зверху таксама ваткай, змочанай у адным з указаных сродкаў, а затым прагладжваюць гарачым уцюгом, падкладаючы прапускную паперу. Невялікія свежыя тлушчавыя плямы можна выводзіць так: аркуш

прапускной паперы складаецца ўтрая, накладваецца на пляму і моцна прапітваецца бензінам, затым гэта папера накрываецца двайным слоём такой-жа прапускной паперы і моцна прыціскаецца ўцюгом або далонню рукі. Увесь тлушч раствараецца ў бензіне і разам з растваральнікам убіраецца назад у паперу, так што ніякіх слядоў на матэрыі не застаецца.

Плямы ад смалы, дзёгцю, вара удаляюць бензінавым мылам. Апошняе прыгатаўляецца наступным чынам: змешваюць 1 сталовую ложку туалетнага мыла з 2 сталовымі ложкамі нашатырнага спірту, дабаўляюць туды 3—4 сталовыя ложки бензіна, поўшклянкі вады і 2 сталовыя ложки дэнатурату. Усё гэта ўліваюць у бутэльку і доўга ўзбоўтваюць, пакуль сумесь не стане аднароднай.

Сумесь наносыць на пляму зубной шчоткай. Састаў пакідаюць на пляме

мінут 15—20, пасля чаго яго змываюць чыстай шчоткай або анучкай, набіраючы на іх цёплую ваду. Калі пасля гэтага яшчэ застаюцца плямы, то іх з прасушанай матэрыі ўдаляюць бензінава-магнэзіяльнай сумессю. ёю-ж выводзяць тлустыя плямы з матэрыялу, скуры, замшы, паперы.

Састаў сумесі прыгатаўляюць так: размешваюць бензін з такой колькасцю магнэзіі, каб атрымалася густая кашыца.

Зашмальцаваныя плямы на вопратцы праціраюць бензінам і чыста прамытым дробным пяском пры дапамозе шчоткі, намачыўшы яе ў вадзе, потым прамываюць месца цёплай вадой, а калі высохне, праціраюць чыстай, сухой шчоткай і прагладжваюць уцюгом праз вільготную анучку.

Калі бялізна ад доўгага ляжання або ад вельмі гарачай вады пажаўцела, то трэба пакласці яе на тыдзень у пракісшае знятае малако, потым вымыць у цёплай вадзе.

Паленыя плямы ад уцюга удаляюць вадой з хлорнай вапнай (прадаецца ў магазіне, які гандлюе ма-скацельна-хімічнымі таварамі).

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке. Издательство ЦК КП(б)Б.

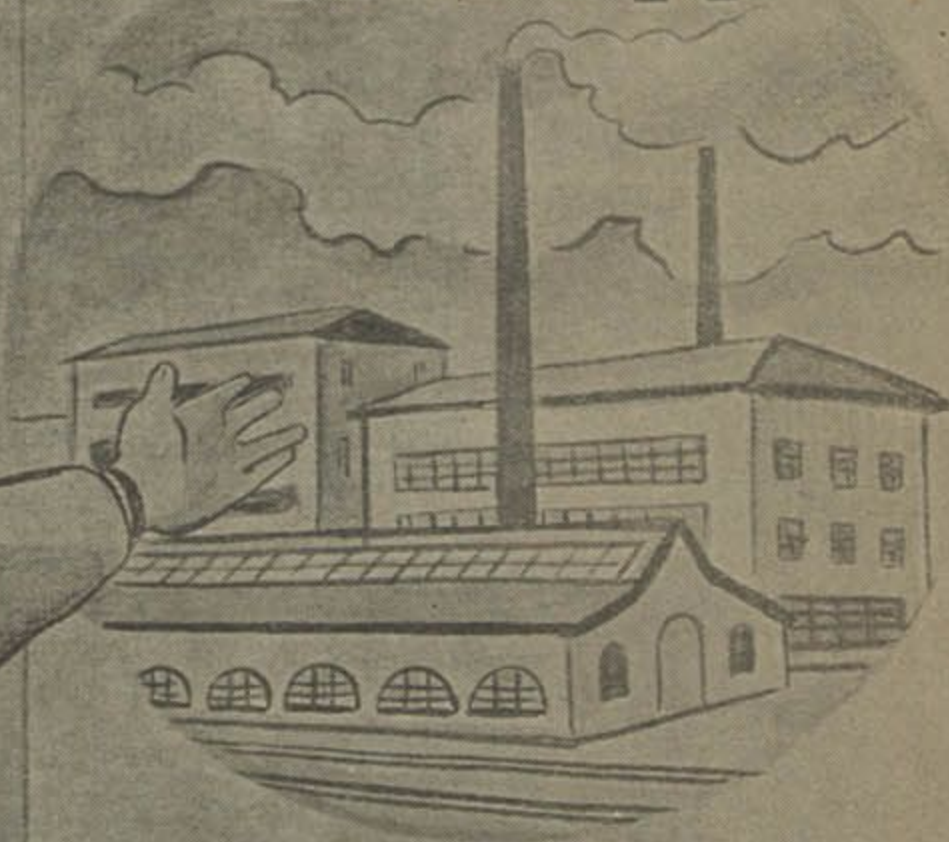
АТ 02304 Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23. Тыраж 10.000. Падпісана да друку 20/IX — 49 г.

Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4. Заказ № 419

Мінск, друкарня імя Сталіна, вул. Пушкіна 55,

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ
БІБЛІЯТЭКА
МІНСКА

УЦІЛЬ-КАШТОУНАЯ СЫРАВІНА ДЛЯ ФАБРЫК І ЗАВОДАУ.

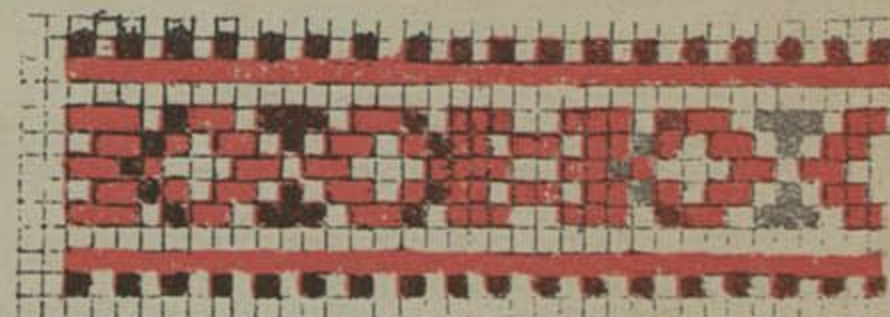
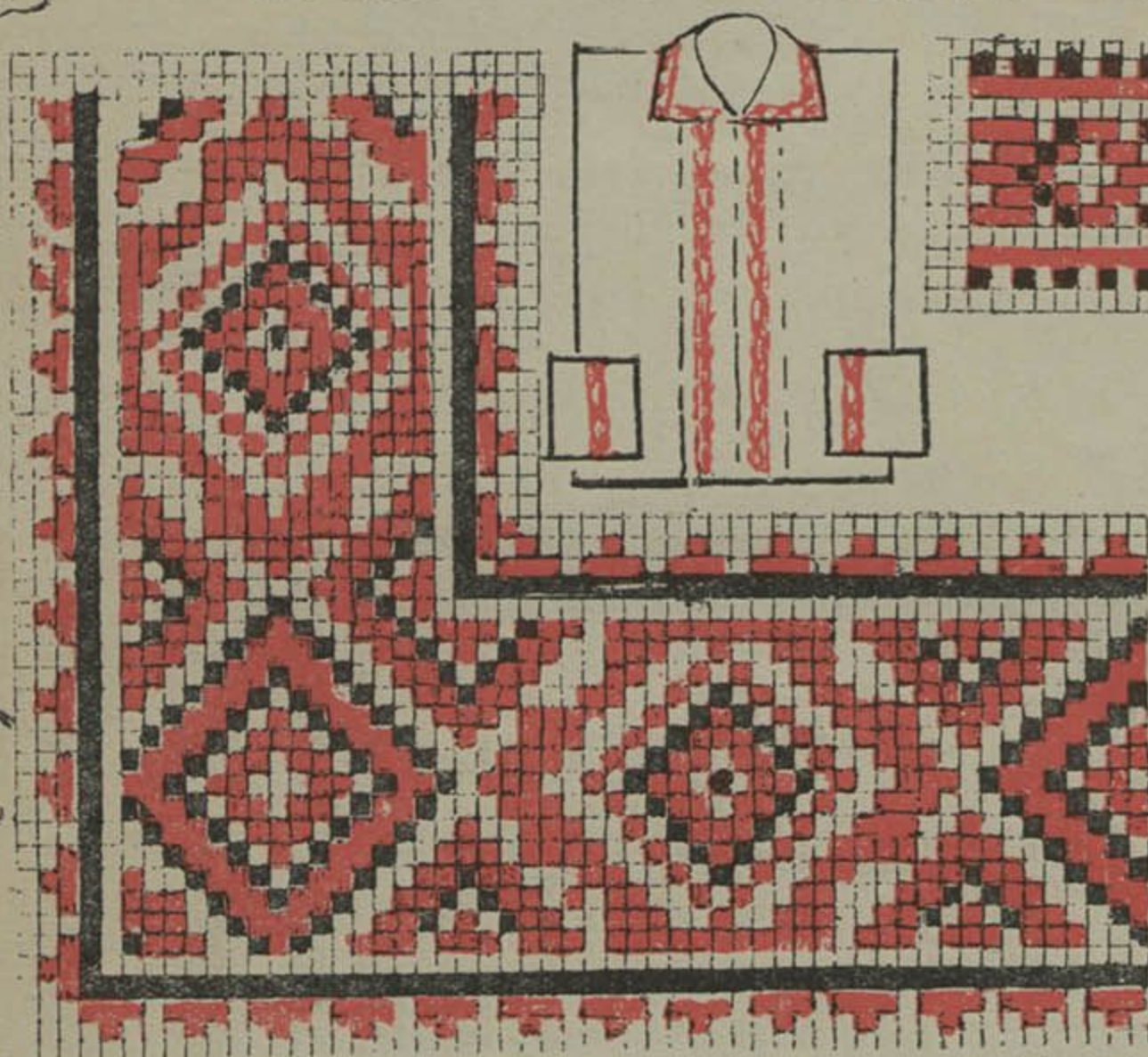
*Палаўкі "Саюзуціль"
Купляюць:*

РЫЗЗЁ, КОСЦЬ,
СТАРУЮ ГУМУ,
СТАРУЮ ПАПЕРУ,
РОГІ, КАПЫТЫ,
ПУХ І ПЯРО.

Белкаштоўна "Галоўцільсыравіна"

ЗБІРАЙЦЕ УЦІЛЬ!

Цана 1р 50 к.

Узоры для вышивания. Аутары—А. Гадзіцкая і Г. Ступіна.

